

ANONİM BİR KIRIM HANLIĞI TARİHİ (1475-1778)

AN ANONYMOUS CHRONICLE OF THE CRIMEAN KHANATE (AD 1475-1778)

Alper BAŞER*
Kemal GURULKAN**

Öz

H. 880-1191 (M. 1475-1778) yılları arasında Kırım hanları hakkında verdiği bilgilerle dönemin Kırım Hanlığı'nın tarihi için önemli bir yazma 1819 yılında Pierre-Amédée Jaubert tarafından Kırım'dan Fransa'ya götürülmüştür. Bir Anonim Tarih olan ve 17 varaktan oluşan yazma Bibliothèque Nationale de France'de Supplément Turc 515'te kayıtlıdır. Yazmada Mengli Giray Han'dan Şahin Giray Han'a diğer bir ifadeyle de 1475-1476 yılından 1777-1778 yılına kadar Kırım Hanlığı tarihi anlatılmaktadır. Üç nüshası bulunan eserin yazma nüshaları Saint Petersburg, Kiev ve Paris Kütüphanelerinde bulunmaktadır.

Çalışmamızın temelini oluşturan bu nüsha M. Kazimirski tarafından Fransızca'ya çevrilmiş ve bu çeviri Pierre-Amédée Jaubert tarafından gözden geçirildikten sonra 1833 yılının Ekim ve Kasım aylarında *Journal Asiatique* dergisinde yayınlanmıştır. Bu çalışmada Anonim Tarihin Bibliothèque Nationale de France'de bulunan nüshasının çeviri yazısı yapılmış ve ayrıca diğer kaynaklarla mukayesesi yapılarak Kırım Hanlığı Tarihi araştırmaları için önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırım Hanlığı, kronik, Pierre-Amédée Jaubert, anonim tarih, yazma eser

Abstract

An anonymous manuscript about the history of the Crimean Khanate was carried to France from Crimea by Pierre-Amédée Jaubert in 1819. This manuscript is of importance since it provides historical data regarding the period between H. 880-1191 (1475-1778 C.E.) Crimean Khanate. This manuscript – an Anonymous History – is composed of seventeen folios and is now located in the Supplément Turc 515 in the Bibliothèque Nationale de France. This Anonymous History covers the history of the Crimean Khanate from Mengli Giray Khan to Şahin Giray Khan, in other words, from 1475-1476 to 1777-1778. Other copies of the Anonymous History are in the libraries of Saint Petersburg and Kyiv.

The manuscript, which forms the basis of our work, was translated into French by M. Kazimirski and published in the *Journal Asiatique* in October and November 1833 after the revision made by Pierre-Amédée Jaubert. The Anonymous History located in the Bibliothèque Nationale de France is used for the transliteration in this study. The importance of this manuscript is also emphasized by comparing the manuscript with other chronicles of the Crimean Khanate.

Keywords: Crimean Khanate, chronicles, Pierre-Amédée Jaubert, anonymous history, manuscript

* Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Afyon / Türkiye, baseralperhidayet@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1700-7474

** Cumhuriyet Devlet Arşivleri Uzmanı, İstanbul / Türkiye, kgurulkan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5639-696X

Giriş

Altın Orda Devleti'nin yıkılmasından sonra Karadeniz'in kuzeyinde kurulan Türk devletlerinin en uzun ömürlüsü olan Kırım Hanlığı'nın tarihini konu edinen pek çok kronik kaleme alınmıştır. Bunlardan bir kısmı Kırım Hanlığı tarihini bir bütün olarak ele alıp kendi zamanlarına kadar anlatan başlıca kronikler iken bir kısmı da hanlık tarihinin bir dönemini ele alan kroniklerden oluşmaktadır. Osmanlı Devleti ile Kırım Hanlığı arasında mevcut ilişkilerden dolayı Kırım Hanlığı'na ilgi duyan Osmanlı bürokratları tarafından da Kırım Hanlığı Tarihi'ne dair pek çok eser kaleme alınmıştır.

Kırım Hanlığı Tarihi'nin tamamını konu alan ve kendi dönemlerine kadar olan tarihi olayları kaydeden çalışmalar Abdulgaffar Kırımî'nin *Umdet'ül-Ahbar*, Seyyid Mehmed Rıza'nın *Es-Sebü's-Seyyâr Fi Ahbâr-ı Mülûki't-Tatar*, Abdullah bin Rıdvan'ın *Tevârih-i Deşt-i Kıpçak*, Halim Giray'ın *Gülbün-i Hânân* ve Kefevî İbrahim Efendi'nin *Tevârih-i Tatar Han ve Dağıstan ve Moskov ve Deşt-i Kıpçak Ülkelerindedir* isimli eserleridir. İkinci grupta yer alan eserler içerisinde ise Kırımlı Hacı Mehmed Senai'nin *Historia Chana Islam Gereja (Üçüncü İslam Giray Han Tarihi)*, Said Giray'ın *Tarih-i Said Giray*; Mehmed Giray bin Mübarek Giray'ın *Tarih-i Mehmed Giray Han* adlı eseri ile Kaysunizade Remmal Hoca'nın *Tarih-i Sahip Giray Han* adlı eserleri yer almaktadır¹.

Bu eserler, üzerinde yapılan çalışmalarla ilim dünyasının istifadesine sunulmuş ve Kırım Hanlığı Tarihi'nin yazımı konusunda modern çalışmalara büyük katkı sağlamıştır. Bu makalede ele alınan ve Biblioth que Nationale de France'de Suppl ment Turc 515'te kayıtlı olan anonim kronik ise H. 880-1191 (M. 1475-1778) yıllarını ele almakta ve Kırım Hanları hakkında bilgiler vermektedir. Bu çalışmayla söz konusu anonim kroniğin  eviri yazısı hazırlanmış ve Kırım Hanlığı hakkında yazılmış diğ er kroniklerle karşılaştırılarak eserdeki bilgilerin tahlili yapılmaya çalışılmıştır.

Kırım Hanlığı Tarihi'ni bütün olarak ya da kısa bir dönemini ele alan çalışmalar hakkında verilecek bilgilerin esas aldığımız kroniğin anlaşılması bakımından faydalı olacağını deęerlendiriyoruz.

1. Kırım Hanlığı Tarihini Bir Bütün Olarak Ele Alan Eserler²

1.1. *Es-Sebü's-Seyyâr Fi Ahbâr-ı Mülûki't Tatar*

Seyyid Muhammed Rıza Efendi tarafından kaleme alınmıştır. Eser Cengiz Han'ın hayatından başlayıp II. Mengli Giray Han dönemine kadar olan devri konu almaktadır. Yazarın Kırımlı

1 Alper Bařer, "Kırım Hanlığı Tarihini Konu Alan Müstakil Eserler ve Yeni Bir Kaynak, Tarih-i Mevk fati", *Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol. 6/1, (Winter 2011), s. 748.

2 Kırım Hanlığı'nın tarihini konu alan eserler hakkında bk. Zajcev I.V.; *Krymskaja İstoriografiĉeskaĉa Tradicija XV–XIX vv.: Puti Razvitija: Rukopisi, Teksty i İstoĉniki*, Moskva 2009; Bařer, agm, s. 747-762; Erhan Afyoncu, *Tanzimat  ncesi Osmanlı Tarihi Arařtırma Rehberi*, İstanbul 2018, s. 85-88.

olup olmadığı noktasında tartışmalar varsa da Halim Giray'ın, *Gülbün-i Hânân* adlı eserinde Kırımî Rıza Efendi olarak anılması onun Kırımlı olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Yazar eserini 1744 yılında tamamlamıştır. Eserin tenkitli metin neşri Yavuz Söylemez tarafından hazırlanmıştır³. Seyyid Muhammed Rıza eserinde olayları Kırım Hanlarının penceresinden yorumlamış ve kabile liderlerinin siyasi rollerine eleştirel bakmıştır.

1.2. *Umdetü'l Ahbâr*

Şirin kabilesinin kadısı Abdülgağfar Kırımî tarafından yazılan eser genel bir tarih kitabıdır. Eserin 243a-324a arasındaki varakları Cengiz Han'dan 1739 Belgrad Antlaşması'na kadar olan dönemi kapsamakta olup Altınorda ve Kırım Hanlığı tarihi hakkında kıymetli bilgiler içermektedir. Eser Derya Derin Paşaoğlu tarafından önce yüksek lisans tezi olarak çeviri yazı olarak daha sonra ise 2014 yılında gözden geçirilmiş baskısı kitap olarak yayınlanmıştır⁴. Abdülgağfar Kırımî ise Seyyid Muhammed Rıza'nın aksine olayları Kırım'da mevcut olan kabilelerinin penceresinden yorumlamıştır.

1.3. *Çelebi Akay Târîhi*

Eser, Hurremî Abdurrahman Efendi tarafından Arslan Giray Han'ın isteği üzerine kaleme alınmıştır. Uzun müddet *Es-Seb'ü's Seyyâr Fi Ahbâr-ı Mülûki't Tatar*'ın sadeleştirilmiş hâli olduğuna inanılan eser özellikle 1737-1750 yılları arasındaki dönemi konu alan kısımlarında yazarın şahsi gözlemlerini içerdiği için kıymetlidir⁵.

1.4. *Gülbün-i Hânân*

Şehbaz Giray Han'ın oğlu Halim Giray Sultan tarafından yazılmıştır. Yazar, Kırım Hanlığı'nın tarihini Melek Hacı Giray Han'dan dönemin Osmanlı kaynaklarında Kuban Hanı olarak adlandırılan Baht Giray Han'a kadar han biyografileri üzerinden anlatmıştır. Yazar, Kırım tarihi hakkında kendi zamanına kadar kaleme alınan eserleri kaynak olarak kullandığı gibi Giray ailesinin bir mensubu olarak kendi gözlemlerini de eserine yansıtmıştır⁶.

2. Kırım Hanlığı Tarihinin Belirli Bir Dönemini Konu Alan Eserler

2.1. *Üçüncü İslam Giray Han Tarihi*

Hanlık bürokrasisi mensuplarından Kırımlı Hacı Mehmed Senai tarafından yazılmıştır. Eserde 1644-1650 yılları arasındaki tarihî gelişmeler, Bogdan Hmel'nitski önderliğindeki

3 Yavuz Söylemez, *Es-Seb'ü's Seyyâr Fi Ahbâr-ı Mülûki't Tatar*, (Tenkitli Metin Neşri, İnceleme), TTK Yayınevi, Ankara 2020.

4 Abdülgağfar-ı Qirimi, *Umdetu'l Ahbar*, haz. Derya Derin Paşaoğlu, Kazan 2014.

5 Uğur Demir, "İhmal Edilen Bir Kırım Hanlığı Kaynağı: Çelebi Akay Tarihi", *Crimean Historical Review*, No. 1, (2017), s. 8-31.

6 Halim Giray, *Gülbün-i Hânân*, haz. Alper Başer-Alper Günaydın, İstanbul 2013.

Ukrayna Kazakları İsyanı ve İslam Giray Han'ın bu isyana verdiği destek anlatılır. Eser, Zygmunt Abrahamovicz tarafından 1971 yılında Varşova'da Osmanlıca metin ve çevirisi ile birlikte yayınlanmıştır⁷.

2.2. Tarih-i Mehmed Giray

Eser Giray hanedanının fertlerinden Mehmed Giray tarafından yazılmış olup 1682-1703 yılları arasında Kırım Hanlığı ve Osmanlı İmparatorluğu hakkında kıymetli bilgiler içerir. Kırım kuvvetlerinin 1683-1699 yılları arasında Lehistan ve Rus cephesindeki faaliyetleri, Osmanlı kuvvetlerine katkıları ve 1703 Edirne Vakası eserde anlatılan başlıca olaylardır. Eser, Uğur Demir tarafından 2006 yılında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır⁸.

2.3. Tarih-i Said Giray Han

Eser bir dönem Yedisan seraskeri olarak görev yapan ve Yedisan Nogaylarının 1756-1758 İsyanına tanıklık eden Said Giray tarafından yazılmıştır. Dönemin Kırım ve Nogay uleması, hanlığın Rus istilasından önceki durumunu yansıtmaya açısından önemlidir. Eser üzerine Barbara Kellner-Heinkele tarafından İngilizce ve Almanca çalışmalar kaleme alınmıştır. Eserin orjinal nüshası Berlin'de Staatsbibliothek, Hs. Or. Oct. 923'te bulunmaktadır⁹.

3. Osmanlı Bürokratları Tarafından Kırım Hanlığı'na Dair Yazılan Eserler

Osmanlı Devleti ile Kırım Hanlığı arasındaki yakın ilişki neticesinde Kırım'a dair çok sayıda eser kaleme alınmıştır. Osmanlı yönetim erkine, bürokrasisine mensup olan yazarlar tarafından hanlığa dair kaleme alınan başlıca eserler ise şu şekildedir.

3.1. Tarih-i Sahip Giray Han

Kaysunizade Nidai Remmal Hoca, Ankara kökenli Mevlevi bir yazar olup Sahip Giray Han'ın doktorluğunu yapmıştır. Eserde Kırım tarihinin en büyük hanlarından Sahip Giray Han'ın hayatı, Kırım kabile aristokrasisi, Nogaylar ve Ruslar ile olan mücadeleleri ayrıntılı bir şekilde kaleme alınmıştır¹⁰. Kaysunizade Nidai Remmal Hoca'nın Sahip Giray Han üzerine başka eserler de kaleme aldığı anlaşılmaktadır¹¹.

7 Hadzy Mehmed Senai z Krymu, *Historia Chana Islam Gereja III*, haz. Zygmunt Abrahamovicz, Warszawa 1971.

8 Uğur Demir, *Tarih-i Mehmed Giray (Değerlendirme-Çeviri Metin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

9 Barbara Kellner-Heinkele, *Aus Den Aufzeichnungen des Sa'id Giray Sultan*, Freiburg 1975; Barbara Kellner-Heinkele, "Crimean Tatars and Nogay Scholars of The 18th Century", *Muslim Culture in Russia and Central Asia From The 18th Century To The Early 20th Centuries*, ed. Michael Kemper-Anke von Kügelgen – Dmitriy Yermakov, Islamkundliche Untersuchungen 200, Berlin 1996, s. 279-296.

10 Kaysunizade Nidai Remmal Hoca, *Tarih-i Sahip Giray Han*, haz. Özalp Gökbilgin, Ankara 1973; Halil İnalçık, "Han ve Kabile Aristokrasisi: I. Sahip Giray Han Döneminde Kırım Hanlığı", *Emel*, S. 135, (Mart-Nisan 1983), s. 51-73.

11 Fatma Meliha Şen, "Nidai ve Kırım Tarihi Hakkında Yeni Bir Eseri: Nusret-i Gazâ-yı Sahip Geray Han, Hikâyet-i Boğdan", *Türkiyat Mecmuası*, C. 23, (Güz 2013), 145-169.

3.2. *Tevârih-i Deşt-i Kıpçak*

Rıdvan Paşazade Abdullah Çelebi tarafından kaleme alınan eser ilk olarak Ananiasz Zajaczkowski tarafından 1966 yılında *La Chronique Des Steppes Kiptchak Tevârih-i Dest-i Qıpçak Du XVII. Siecle* adıyla yayımlanmıştır. 1637 yılına kadar Kırım tarihini konu alan eser özellikle Gâzi Giray Han'ın tahta çıkışından İnyet Giray Han'ın ölümüne kadar geçen süre için önemlidir¹².

3.3. *Tarih-i Mevkufati*

Mevkufati Mehmed Efendi tarafından yazılan eser Mehmed ve Şahin Giray'ın Osmanlı yönetimine karşı isyan sürecini Kantemir Mirza'nın bakış açısından ortaya koymaktadır¹³.

3.4. *Tevârih-i Tatar Hân ve Dağıstan ve Moskov ve Deşt-i Kıpçak*

Uzun yıllar boyunca Kefeli İbrahim Efendi bin Ali Efendi tarafından yazıldığı ifade edilen fakat Uğur Demir'in çalışması sayesinde Humbaracı Ahmed Paşa'ya ait olduğu tespit edilen eser, Doğu Avrupa'nın değişen siyasi dengelerinin ve Kırım Hanlığı'nın jeopolitik öneminin anlaşılması için kıymetli bir çalışmadır¹⁴.

Bu eserlerin dışında Halim Giray'ın *Gülbün-i Hânân* adlı eserinden hareket ederek Kırım Tarihi hakkında kaleme alınmış olup bugün elimizde mevcut olmayan ya da tespit edilemeyen çalışmalar ise Haydarzade Muhammed Feyzi Efendi'nin *Tarih'i ve Şeyh Mehmed Efendi Mecmuası*'dır¹⁵.

4. Bibliothèque National de France Supplément Turc 515 Numaralı Yazmaya Dair Gözlemler

Anonim Tarih olarak isimlendirilen ve Kırım Hanlığı'nın tarihini konu alan bu kıymetli eser “Sekiz yüz seksen senesinden bin yüz doksan bir senesine varınca Kırım'da olan hanları beyân ider” ifadelerini taşıyan bir başlık taşır ve 17 varaktan oluşur. Eserde hanlığın tarihi Mengli Giray Han'dan Şahin Giray Han'a diğer bir ifadeyle de 1475-1476 yılından 1777-1778 yılına kadar anlatılmaktadır. Anonim Tarih olarak bilinen bu yazmanın üç nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalar Saint Petersburg, Kiev ve Paris'te bulunmaktadır¹⁶.

12 Abdullah bin Rıdvan Osmanî'l-Kırımî, *Tevârih-i Deşt-i Kıpçak*, haz. Rasih Selçuk Uysal, İstanbul 2016; Başer, agm, s. 748-749.

13 Başer, agm, s. 755-758.

14 Uğur Demir, “Muhayyel Bir Kırım Tarihçisi Kefevi İbrahim Efendi ve Humbaracı Ahmed Paşa'nın Rusya'ya Dair Raporu”, *Türkiyat Mecmuası*, C. 24, (Güz 2014), s. 23-32.

15 Halim Giray, age, s. 31; Bursalı Mehmed Tahir, *İdare-i Osmaniye Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri*, haz. Mehmet Sarı, Afyonkarahisar 2015, s. 30.

16 Bu nüshaların yerleri ve özellikleri için bk. Zajcev, *Krymskaja İstoriograficeskaja Tradicija*, s. 135-156.

Çalışmamızın temelini oluşturan ve çeviri yazısı hazırlanan nüsha, 1819 yılında Pierre-Amédée Jaubert tarafından Kırım'dan Fransa'ya götürülmüş ve bugün Bibliothèque Nationale de France'de Supplément Turc 515'te bulunan nüshadır. Bu çalışmamızın temelini oluşturan nüsha, M. Kazimirski tarafından Fransızca'ya çevrilmiş ve bu çeviri Pierre-Amédée Jaubert tarafından gözden geçirildikten sonra 1833 yılının Ekim ve Kasım aylarında *Journal Asiatique* dergisinde yayınlanmıştır¹⁷.

Eserin yazarı konusunda ne yazık ki metinde herhangi bir bilgi yoktur. Aynı şekilde eserin yazarı kullandığı kaynaklar konusunda da herhangi bir bilgi vermez. Bununla birlikte metin içinde yazarın El-Hac Selim Giray Han'ın ikinci defa hükümdarlığını anlatırken yazdığı “*Bin doksan beşde Han olup ve Devlet (Girayı) kalga ve Azamet Giray'ı nüreddin eylemiş mezbûr ta Kırım'a gelen şöretlü Galitsin hazretleriyle*”¹⁸ ifadesi ve II. Devlet Giray Han dönemini anlatırken kullandığı “*Bin yüz yigirmi birde Han olup Baht Girayı kalga ve Safa Giray'ı nüreddin eylemiş bin yüz yigirmi üç târihinde şehinşâh-ı mu'azzam Petro Perviye Hazretleri...*”¹⁹ cümlelerinde I. Petro ve Çarıçe Sofiya dönemin ünlü devlet adamı Vasily Golitsin hakkında kullandığı tazimkâr ifadeler, onun Rus hizmetinde bulunduğunu düşündürmektedir.

Eserin sonunda yer alan “*Bin yüz doksan bir senesi han olup yedi sene mürûrunda 'uzlet-i nefis deyü Taman tarafına râhî olmuş*”²⁰ ifadesi de eserin Şahin Giray Han'ın hayatta olduğu ve Rus ilhakının gerçekleştiği ve Şahin Giray Han'ın ölümünden önce yani 1782-1787 arasında yazıldığını düşündürmektedir. Yine yazarın, eserin genelindeki imla ve Türkçe kullanımındaki yanlışları, onun, Rus hizmetinde bir tercüman olabileceğini ve eseri başka kaynaklardan kopyaladığını düşündürmektedir. Eserin kopyalandığını düşündüren en önemli kanıt kronolojide yapılan hatalardır. III. Mehmed Giray Han'dan sonra IV. Mehmed Giray Han dönemini anlatmaya başlaması, IV. Mehmed Giray'dan sonra tekrar İnyet Giray Han dönemine dönmesi, Devlet Giray Han bin Arslan Giray Han'dan Saadet Giray Han bin El-Hac Selim Giray Han dönemine geçişi bu kronolojik hatalara örnektir. Bununla birlikte yazmanın Fransızca çevirisinde bu hataların düzeltildiği görülmektedir. Örneğin yazmada Mehmed Giray Han bin Selamet Giray'dan sonra İnyet Giray Han'ın hanlığı anlatılırken Fransızca çeviride bu durum görülmez. Görüldüğü kadarıyla bu hata gibi diğer kronolojik hatalar da çeviride düzeltilmiştir. Bununla birlikte bu hataların her üç nüshada olup olmadığı konusunda Kiev ve Saint Petersburg nüshalarını göremediğimiz için bir yorumda bulunamıyoruz. Bununla birlikte Bibliothèque Nationale nüshasında ciddi kronolojik sapmalar mevcuttur.

Eser bir bütün olarak değerlendirildiğinde El-Hac Selim Giray Han döneminin yani 1703 yılına kadar olan dönemin daha ayrıntılı yazıldığı görülmektedir. Dikkat çekici bir şekilde

17 Zajcev, *Krymskaja İstoriografiçeskaja Tradicija*, s. 139; *Precis de L'histoire des Khans de Crimée, depuis lan 880 jusqu'à lan 1198 de l'hégire*; traduit du Turc par M. Kazimirski, et revu par M. Amédée Jaubert, *Journal Asiatique*, Tome XII, Octobre 1833, s. 349-380; November 1833, s. 428-458.

18 Metin 14a.

19 Metin 15b

20 Metin 17b.

metinde *Es-Seb'û's Seyyâr*, *Umdetü't Tevârih* ve *Gülbün-i Hânân*'da anlatılan Hacı Giray Han dönemine değinilmez ve hanlığın tarihi Mengli Giray Han'dan ve hanlığın Osmanlı himayesi altına alınmasından başlatılır.

İçerik açısından en ayrıntılı anlatılan Mengli Giray Han dönemini diğer Kırım kronikleri ile (*Umdetü't-Tevârih*, *Es-Seb'û's Seyyâr*, *Gülbün-i Hânân*)²¹ mukayese ettiğimizde şöyle bir tablo ile karşılaşırız. Gedik Ahmed Paşa'nın Kırım seferi gerçekleştiği sırada olayların gelişimi açısından *Umdetü't-Tevârih* ile kroniğimiz aynı anlatımı takip ederler. *Umdetü't Tevârih*'ten farklı olarak hanlığın Osmanlı Devleti'ne bağlanma şartları ayrıntılı bir şekilde izah edilir. Seyyid Ahmed Han'ın kardeşi Murtaza Han'ın Mengli Giray Han'ın yanına gelmesi, daha sonra Kırım kuvvetleriyle birlikte Taht İli'ne sefer düzenlemeleri, Mengli Giray'ın yaralanması ve kuvvetlerinin yenilgiye uğraması, Seyyid Ahmed Han'ın Kırım içerisine girerek Solhat şehrini kuşatması hadisesi ise kroniğimiz ile *Es-Seb'û's Seyyâr*'da yer alır, diğer iki kaynakta yer almaz. Eserdeki Seyyid Ahmed Han anlatısının *Es-Seb'û's Seyyâr* ile aynı olması ikisinin de aynı kaynağı takip ettiklerini düşündürmektedir. Bununla birlikte Kırım içerisinde Seyyid Ahmed Han ile Mengli Giray Han arasındaki çatışmanın Kanlıcak'ta meydana gelmesi hadisesi sadece yazarı belli olmayan kroniğimizde anlatılır. Bunun dışında *Es-Seb'û's Seyyâr* ile paralel bir anlatım ile Mengli Giray dönemi sonlandırılır.

I. Mehmed Giray Han dönemiyle ilgili kısımda zikrettiği Osmanlı Devleti'ne rehin verme hadisesi ise diğer üç kaynakta da (*Umdetü't-Tevârih*, *Es-Seb'û's Seyyâr*, *Gülbün-i Hânân*) yer almaz. Mehmed Giray Hanın oğulları Gâzi Giray ve Baba Giray'ın Hacı Tarhan reayasına zarar vermesi ve bu yüzden Mehmed Giray Han tarafından cezalandırılmaları da sadece kroniğimiz ile *Es-Seb'û's Seyyâr*'da yer alır. II. Mehmed Giray'ın ölümünden sonra Han olan II. İslam Giray ile Saadet Giray arasındaki mücadelede Saadet Giray Sultan'ın Ten Kazağı'ndan yardım aldığına dair bilgi de sadece metnimizde yer almaktadır. Netice itibarıyla anonim metnimizin *Es-Seb'û's Seyyâr*'ın da takip ettiği eski bir kaynağın özeti ya da kopyası olduğunu düşünmekteyiz.

21 Mengli Giray Han dönemi için bk. *Gülbün-i Hânân*, s. 33-34; *Umdet üt Tevarih*, s. 115-116, *Es-Seb'û's Seyyâr*, s. 108-125, Metin, vr. 2b-3b.

KAYNAKÇA

- Abdullah bin Rıdvan Osmanü'l-Kırımı, *Tevârih-i Deşt-i Kıpçak*, haz. Rasih Selçuk Uysal, İstanbul 2016.
- Abdulgaffar-ı Qirimi, *Umdetu'l Ahbar*, haz. Derya Derin Paşaoğlu, Kazan 2014.
- Afyoncu, Erhan, *Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi*, İstanbul 2018.
- Anonim Kırım Hanlığı Tarihi*, Bibliothèque Nationale de France, Supplément Turc 515.
- Başer, Alper, "Kırım Hanlığı Tarihini Konu Alan Müstakil Eserler ve Yeni Bir Kaynak, Tarih-i Mevkûfati", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol. 6/1, (Winter 2011), s. 747-762.
- Bursalı Mehmed Tahir, *İdare-i Osmaniye Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri*, haz. Mehmet Sarı, Afyonkarahisar 2015.
- Demir, Uğur, "İhmal Edilen Bir Kırım Hanlığı Kaynağı: Çelebi Akay Tarih", *Crimean Historical Review*, No. 1, (2017), s. 8-31.
- _____, *Târih-i Mehmed Giray (Değerlendirme-Çeviri Metin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- _____, "Muhayyel Bir Kırım Tarihçisi Kefevi İbrahim Efendi ve Humbaracı Ahmed Paşa'nın Rusya'ya Dair Raporu", *Türkiyat Mecmuası*, C. 24, (Güz,2014), s. 23-32.
- Halim Giray, *Gülbün-i Hanan*, haz. Alper Başer-Alper Günaydın, İstanbul 2013.
- Hadzy Mehmed Senai z Krymu, *Historia Chana Islam Gereja III*, haz. Zygmunt Abrahamovicz, Warszawa 1971.
- İnalçık, Halil, "Han ve Kabile Aristokrasisi: I. Sahip Giray Han Döneminde Kırım Hanlığı", *Emel*, S. 135, (Mart-Nisan 1983), s. 51-73.
- Kaysunizade Nidai Remmal Hoca, *Tarih-i Sahip Giray Han*, haz. Özalp Gökbilgin, Ankara 1973.
- Kellner-Heinkele, Barbara, *Aus Den Aufzeichnungen des Said Giray Sultan*, Freiburg 1975.
- _____, "Crimean Tatars and Nogay Scholars of The 18th Century", *Muslim Culture in Russia and Central Asia From The 18th Century To The Early 20th Centuries*, eds. Michael Kemper-Anke von Kügelgen-Dmitriy Yermakov, Islamkundliche Untersuchungen 200, Berlin 1996, s. 279-296.
- Precis de L'histoire des Khans de Crimée depuis l'an 880 jusqu'à l'an 1198 de l'hégire*; traduit du Turc par M. Kazimirski, et revu par M. Amédée Jaubert, *Journal Asiatique*, Tome XII, Octobre 1833, s. 349-380; November 1833, s. 428-458.
- Söylemez, Yavuz, *Es-Sebü's Seyyâr Fi Ahbâr-ı Mülûki't Tatar*, (Tenkitli Metin Neşri, İnceleme), TTK Yayınevi, Ankara 2020.
- Şen, Fatma Meliha, "Nidaî ve Kırım Tarihi Hakkında Yeni Bir Eseri: Nusret-i Gazâ-yı Sahip Geray Han, Hikâyet-i Boğdan", *Türkiyat Mecmuası*, C. 23, (Güz 2013), 145-169.
- Zajcev I.V., *Krymskaja İstoriografičeskaja Tradicija XV-XIX vv.: Puti Razvitija: Rukopisi, Teksty i Istočniki*, Moskva 2009.

Anonim Kırım Tarihi'nin Bibliothèque Nationale de France'de Supplément Turc 515'te Bulunan Nüshasının Çeviri Yazısı

Sekiz yüz seksen senesinden bin yüz doksan bir senesine varınca Kırım'da olan hanları beyân eder.

Sah

Bismillahirrahmanirrahim

Sekiz yüz seksen senesi Gedik Ahmed Paşa Kefe ve Mankub kal'alarını feth ü teshîr eyledüğünde Mankub Kal'asında Venedik elinde esîr olan Benli Giray Han

vr. 2b:

Bismillahirrahmanirrahim

Benli Giray Han bin Hâcı Giray

Rıdvânullahi Te'âlâ ecma'în sekiz yüz seksen senesi Gedik Ahmed Paşa Kefe ve Mankub kal'alarını feth ü teshîr eyledüğünde Mankub Kal'asında Venedik elinde esîr olan Benli Giray Han Paşa-yı mezkûrın eline düşüp Âstâne'ye gönderildiğünde derûn-ı Kırım'da kıtâl-ı kesirden nâşî ahâli-i Kırım'ın ittifâklarıyla âdem gönderüp arz ve Benli Giray'ın han olunmasını ricâ eyledüklerinde bu şartlar ile tarafeynden karâr-dâde olduktan sonra Kırım'a han idüp tuğ ve alem ve mehter ihsân idüp irsâl eylemiş mezkûr şartlar bunlardır:

Evvelen hilâf-ı şer' birbirimize elimiz dahi irerse katl eylemeyelüm ve sâniyen her umurda birbirimize mu'âvenet üzere olup düşmanımızdan intikâm alalım ve sâlisen senden sonra han olanlar senden ve senden sonra olandan biat idüp azl ü nasb Osmanlu pâdişâhının elinde olsun. Ve râbia Kefe ve Mankub civârında olan halkın nasb-ı kazâsı ve âşârı Osmanlu'nun olup Kırım Hanları ana karışmamak üzere ve Osmanlu Pâdişâhı dahi Han sikkesine dokunmamak üzere bu mivâl üzere biat idüp tayin idüp ve Karaçu'dan Argın ve Barın ve Kıpçak sol kol ve Şirin olan ümerâsı kalb-ı asker olmak üzere tertib idüp asker-i Tatar ile sâbık Kırım'da han olup firâr iden Seyyid Ahmed Han'ın İdil cânibinde olan Taht İli'nde hükümdârlığı olmağla zabt u rabt itmek için râhî olduğunda Taht İli karındaşı hanî kardeşlerinden Murtaza Sultân yolda Benli Giray Han'a müsâdefet idüp Seyyid Ahmed Han'dan yüz çevirüp sizin hizmetinizde bulunacağım deyü söyledi. İkrâmına nâil olup birgün safâ-yı câm esnâsında şerrini izhâr idüp câsûs olduğunu ikrâr idicek bilâ-fâide (vr. 3a) habs itdirüp istifhâl üzere oldılar velâkin Taht Hanı bunların teveccühünden habîr olmağla ehl ü iyâl ve cem ü emvâlini nehr-i İdil'in sab ül-menâli mahallerine koyup Seyyid Ahmed Han asker-i ferâvân ile karşulayub ve İdigü oğlanından Mamay Beğ dahi Nogay askeriyle kazâdâr olup Benli Giray Han ve Kalgay Mehmed Giray Sultân ve asker-i Kırım ile cenge mübâşeret idüp tâkaât getürmeyüp Benli Giray Han dahi zahm-dâr olmağın mağlûben firâr idüp ve Seyyid Ahmed Han ardlarına düşüp Benli Giray Han Kırım içinde vâki' Kırkor nâm hisârda karâr eyledi. Seyyid Ahmed Han bozulan asker-i Kırım'ın sonğuna düşüp gâret iderek

Kırım içine dâhil olup ol zamân Kırım'ın bilâd-ı meşhûresinden Solkat Hisarı'nın kenârına inüp anı muhâsara eyledi. Ol şehrin ahâlileri hisârın muhâfazasında ziyâde ihtimamlarından âher Seyyid Ahmed Han me'yûs olup hîle semtine düşerek ehl-i kal'aya hitâben âdem gönderüp eğer irâdetiniz (?) ile kal'ayı teslim iderseniz ehl ü iyâl ve cemî' emvâlleriniz ile afv ve amende olursuz deyü yemîn-i fâcire ile nâme gönderdiğünde kal'a ahâlisi yemîne i'timâd idüp miftâh-ı amân ile kal'a kapusını acdılar ahd ü yemînde durmayup ahâlisin katl ve şehri harâb idüp emvâl ve iyâllerin eyledüğinden sonra Kefe Kal'ası'nı teshîre murâd idüp Kefe zâbiti olan Kasım Paşa'ya itâat ve Kefe'yi teslim eyle deyü elçi gönderdikde pa(şa)yı mezkûrun kendü rey-i olmağla elçi gelmezden akdem bir gemiye bir çavuş koyup ve ba'dehu ardınca birkaç gemi hâzır eyleyüp Han-ı mezkûrın elçisi vardığında paşa-yı mezkûr elçiyi huzûrına davet eyleyüp ustalık üzere elçiye işde hana gönderecek hediyelerimiz deyü tuhfe-i eşyâlar gösterüp ikrâmı esnasında bir gemi görünüp içinden bir çavuş çıkup elçinin huzurunda paşaya gelüp benim Âstâneden hurûc itdiğim üç gündür Pâdişâhın Seyyid Ahmed Han Kırım'a itdiği zararı ma'lûmı olmağla donanma dahi irsâl itmişdir deyü takriri esnâsında birkaç gemi dahi zuhur idüp (vr. 3b) toplar attuğunda Paşa-yı mezkûr işte donanma geldi var hanına cevâb vir vaktine hâzır olsun deyü cevâb virüp elçi avdet eylediğinde Seyyid Ahmed Han'a ahvâli nakl idüp imkânı olmadığı malûmı olmağın ol mahalden avdet idüp yolda rastgelen emvâli ve Tatarı gâret idüp ricat eylediğini Benli Giray Han'ın mesmu'ı olmağla Kırkor Kal'asından hurûc idüp ümerâyı Şirinden Mamış Beğ, Barın ocağından Evliya Mîrza ve nice dilâverler dahi Hana kafadarlık idüp Seyyid Ahmed Han Kanlıcak kenarına inüp safâda Kırım askeri gâflete erişüp gâret itdikleri emvâli ve ehl ü iyâli istirdâd ve Seyyid Ahmed Han mağlûben firâr idüp askeriyile Taht İli cânibine giderler Benli Giray Han intikâma mübâşeret idüp tekrâr asker-i Tatar ile Taht İle azîmet eylediğinde Kalgay Sultân kendü askeriyile ılgar idüp Ahmed Han'ın birâderleriyle ihtilâli eyyâmında müsâdefet idüp cenge mübâşeret esnâsında Benli Giray Han asker-i Kırım ile irişüp Seyyid Ahmed Han'ı helâk idüp Taht İli ahâlisini Kırım'a nakl eylemişdir ve Sultân Bayezid'in Boğdan'a seferinde ve Kili ve Akkırman kal'aların teshîrinde elli bin asker-i Tatar ile Pâdişâhın yardımında bulunmağla Kefe ve Gözleve ve Baluklova iskelelerinden sâlyâne tayin olunup Boğdan Voyvodasının tarafından nehr-i Turla kenârında vaki karyeler temlik olunup Yalıköy tabîr olunup Hanın zabrına geçüp Kırım Hanları cânibinden Yalı Ağası nasb olunarak zabt itdikleri karyeler anlardır ve Çerâkise kavmini fermâna inkiyâd itdirmişdir. Or Geçidi'nde Ferâhkirmân ve nehr-i Özi kenârında Cankirmân ve Karakirmân namân palankalar binâ itdirmiş. Salacık nâm mahalde bir medrese ve mescid binâ itdirmiş ve sekiz oğlu olmuş Mehmed Giray ve Bahadır Giray ve Mahmûd Giray ve Feth Giray ve Bektaş Giray ve Mübârek Giray müddet-i hükûmeti kırk bir sene sekiz ay ve zamân-ı hayâtı yetmiş bir senedir ve

Mehmed Giray Han bin Benli Giray Han

tokuz yüz yigirmi birde han olup karındaşı Bahâdır Giray'ı (kalgay) eylemişdir diğeri birâderi Giray'ı Âstâne'ye rehn gönderüp ibtidâ (vr. 4a) Devlet-i Osmanîye'ye rehn budur. Gâh kendü gâh kalgası ve oğullarıyla sefer idüp muğtanem olmuşlardır badehû teksîr-i vilâyet için umûmen

İdil cânibinde iskân iden kabâil-i Tatarı taht-ı tasarrufunda kılmak murâdıyla Hacı Tarhan'ı teshîr eyleyüp ve Nogay tâifesini inkiyâdlarında karâr itdirmek için Kırım'dan tercih suretin göstermekle ahâli-i Kırım avdetine sebep olup ol esnâda Hanın oğulları Gâzi Giray ve Baba Giray namân sultânların etbândan Hacı Tarhan reayasına rencide itdiklerini Mehmed Giray Han'a arz olundukda sultânlar tenbih ve etbâlarından sâhib-i cürm olanların hakkından geldiğinden tâife-i Nogay sultânları dahi kendülerine uydurup Kırım askerinin bilâ-ruhsat avdetinden nâşî tâife-i Nogay, Han hazretleri size muhâlefet ve isyânda olanların hakkından gelmek lâzımdır bu husûsda sana mu'în kafadar oluruz deyü Han-ı müşârünileyhe aldayup dokuz yüz yirmi sekiz senesi bir kara göğicede reîsü'l – mütegalibîn Mamay Bek ve Şığım Mirza vesâirleri ittifâk idüp Hanı ve kalgasını ve bi'l-cümle müteallikâtiyla şehîd idüp mevcûd olan emvâl ve nukûdını yağma idüp İdil canibine gitdiler, badehû kal'a ahâlileri cismini sahrâdan getirüp bühtân itmişler.

Oğulları Gâzi Giray ve Baba Giray ve İslâm Giray müddet-i hükûmeti sekiz sene ve müddet-i hayâtı elli sekiz sene badehû Kırım halkı mesmûları olmağla avdet itdikleri cürmlerine nâdim olup sultânlar adet-i Tatar üzere ta'ziye itdiklerinde Gâzi Giray'ı ittifâklarıyla han idüp ve Baba Giray kalga eyledi velakin ahâli-i Kırım merhûm pederinden bilâ-ruhsat avdet eyledüğümüzden helâkine bâis olduk deyü Hana bir vakt ile ahz-ı intikâm kaydında olur deyü Gâzi Giray'ın hanlığı pâdişâh tarafından olmaz ise muhkem olmaz ve hem şurûtu ma'hude olduğuna binâen ahâli-i Kırım memleketi hanı itdi yerine han nasb olunmak ricasını mutazammın arz ve ilâmların mir-livâyı Şirin Mamış (vr. 4b)'ı Âstâne'ye irsâl itdiler vusûlünde sâbikâ Âstâne'de rehn olan Benli Giray Han oğlu Saadet Giray Sultân'a mezbûr Mamış Beğ ahvâli ilâm idüp müşârünileyh sultân pâdişâhdan Kırım'a han olmasını ricâ eyledüğünde dokuz yüz yirmi dokuz senesi Saadet Giray han olup sefine ile Kırım'a vusulünde Gâzi Giray Sultân Saadet Giray Han ile cenge ikdâmında ahâli-i Kırım'ın ba'zısı Saadet Giray'a ve ba'zısı Gâzi Giray'a hizmetde muvâzıb idüp iki taraftan kıtâl zahir olıcak ümerâ-yı Kırım'dan Mamış Beğ ana mûmâsil birkaç beğler ile araya düşüp Gâzi'nin yaşı Saadet Giray'dan küçük olmağla Gâzi Giray'ı kalga ve Saadet Giray han olmak üzere müsâlaha idüp üç ay mürûrunda Bağçesaray'na geldiklerinde hana inkiyâd itdirmek için etgen o yergen (?) mukaddemâ hanın sipârişi olmağla han âdemlerinden birisi kafasından urup öldürüp 'akabinde Baba Giray'ı dahi tîğ-ı kahr ile öldürdüler. Müddet-i hükûmeti Gâzi Giray'ın altı ay ve müddet-i hayâtı yirmi sene badehû Saadet Giray Han kalgası yerine Devlet Giray'ı kalga eyledi. Hanın dört ay hükûmetinden sonra maktul Gâzi Giray'ın birâderi İslâm Giray zuhûr idüp zâhirde Gâzi Giray'ın kan davâsı hakkında hanlık davâsıyla defaât ile beynlerinde mukâtele eyledüklerinden sonra halkın meyli İslâm Giray'a olduğu hanın ma'lûmı olmağla hanlığı İslâm Giray'a teslim idüp kalgası olan Devlet Giray'la ma'a dokuz yüz otuz sekiz senesi mâh-ı şevvâlde sefine ile Asitâne'ye râhî olup pâdişâhın nazarında olup sâlyâne ve armağanlarla iltifât olundu. Müddet-i hükûmeti dokuz sene üç ay zamân-ı hayâtı kırk altı sene.

İslâm Giray Han bin Mehmed Giray Han

Dokuz yüz otuz sekizde tegallübâne han olup birâderlerinden Özbek Giray'ı kalga eyledi. Birkaç ay mürûrunda itdikleri işlerine pişmân olup pâdişâh tarafından her kimi murâd ider ise

Kırım'a han nasb olunmak iltimasıyla arz irsâl eyledüklerinde mukaddemâ dokuz yüz yirmi bir senede olan Mehmed Giray Han'ın asrında Kazan Hanı İçim Han fevt idüp vârisi bulunmadığından Kazan ahâlisi Mehmed Giray (vr. 5a) Han'dan bir sultân recâ eyledüklerinde, birâderi Sâhib Giray ve Mahmûd Giray oğlu Safâ Giray'ı Kazan memleketine göndermiş idi. Mezkûr Sahib Giray beş sene anda hanlık idüp hac bahânesi ile hanlığı bırakup Âstâne'ye gelüp 'ale'd-devâm pâdişâhın hizmetlerinde bulunmak hasebiyle mûmâ-ileyh İslâm Giray'ın arzı pâdişâha vâsıl olıcak mezkûr İslâm Giray azl olunup Sâhib Giray'ı han eylemiş. Tegallübâne müddet-i hükûmeti beş ay müddet-i 'ömrü otuz sene.

Sâhib Giray Han bin Benli Giray Han

Dokuz yüz otuz dokuzda Kırım'a han idüp sene-be-sene 'ulûfe ve mühimmâtları pâdişâh hazînesinden irsâl olunmak üzere altmış 'aded top ve bin nefer yeniçeri ve üç yüz nefer topçu ve cebeci irsâl olunup derûn-ı Kırım'da Alma'da olan taht-ı hânîye cülûs idüp İslâm Giray'ı kalga eyledi. Karye-i Ulaklı'da bir câmi' ve bir medrese binâ itdirüp ve Bağçesaray'ı şehri itmek üzere sarâylar ve çiftte hammâm ve bir câmi' ve dükkânlar vaz' itdürmüş. İslâm Giray kalga yine fesâd semtine sâlik olmağın Han-ı merkûmun vücûdını ref itmek tedârükünde olduğundan haberdâr olmağla kendü etbâ'ıyla Ferahkirmân taşra fîrâr eylediğinde Han Sahib Giray Mansûr ümerâsından Bâki Bey nâm kimesneyi irsâl idüp hile ile öldürtmüş yerine Sa'âdet Giray Han oğlu Ahmed Giray kalga eylemiş işbu Ahmed Giray Sultân dahi isyân semtine sâlik olmağın anı dahi idâm idüp kendü oğullarından Emîn Giray kalga eylemiş badehû istiklâl-ı tam hâsil idüp halka nizâm virmeğe şüru' eylemiş ol zamâna değin ehl-i Kırım bir mahalde ikâmet itmeyüp ekseriya Cem ve Cayık ve İdil ve Terek ve Kuban ve Özi namân altı su boyu tabîr itdikleri suların kenârında ve gâh Karakirman'ın taşrasında ve gâh içerüsünde olup dâimâ göçüp gezerler idi. Sahib Giray Han arabaların kesdirüp derûn-ı Kırım'da herkese kifâyet (vr. 5b) mikdârı arazi taksim itmeğle hâneler ve karyeler inşâd eyledi ve Ferahkirmân Kal'asını tevsi' eyleyüp ve iki tarafını dahi deryaya ittisâl için Or tabîr olunan hendeği icâd eyledi hâliyâ kızıl ve yeşil Cengiz tamgalı Tatar lisanınca yazılan nâmeler müşârün-ileyhin yarlığındandır ve Hacı Tarhan'ı Yağmurcu Han'a gâlib olup cemiyetlerini perişân idüp bakiyetü's-seyf olan nisâ ve ricâli ve eşyâyı ve emvâli ile Kırım'a götürüp nâil oldu. Dokuz yüz kırk beş senesinde Sultân Süleymân'ın Boğdan seferlerinde bilinib mazhar-ı in'âm olmuş ve yine dokuz yüz elli üç senesi pâdişâhın Engürüs Seferi'nde Kalgay Emin Giray tayin ve irsâl idüp sâhib-i nâm olmuş. Dokuz yüz elli yedi senesi Nogay resilerinden Edigü oğullarından Ali Mirza nâm mütegalib memleket-i Kırım'ı gâret itmek sevdâsıyla süvâr olduğu Han-ı müşârünileyhin mesmû olmağla hâzır bulunup merkûmı bozup perâkende eylemiş ol zamâna dek Şirin ve Barın ve Argın ve Kıpçak ümerâsı dört Karaçu dimekle tabîr olunur imiş. Han-ı müşârün-ileyh Sicuvit kabilesine i'tibâ ve Mansûr ümerâsından İslâm Giray'ı katl iden Bâki Bey hizmeti mukâbelesinde Atay Hoca kabilesin i'tâ idüp sâirlerinden mümtâz eyledi. Han-ı müşârünileyhin Çerkes tarafına azîmeti iktizâ itmekle Kefe kurbundan mürûr iderken etbâ-ı haniden biri hanı davet idüp Kefe kurbunda nâzır bağçesine indürüp hana ikrâmı esnâsında bir mikdâr reâyâ gelüp sipâhileri getirüp nasihatlen ve ta'zir eylediğinde

sipâhî tahammül itmeyüp bize bu Otman pâdişâh ihsanıdır dedikte Han-ı müşârünileyh Kefe fethinde top menzilin den taşrasını hizmet mukâbelesinde bizlere virilmişdir dimekle sipâhî ile olan husûsı Kefe ayânı ittifâk idüp sâbıkâ Âstâne'de iken Han-ı müşârünileyhin Sultân Süleymân ile bilâ-vâsita tekellümlerinden nâşi vüzerâ dilgîr olup birkaç defa hanın aleyhine pâdişâha ifâde eyledüklerinden ısgâ (vr. 6a) olunmadığından vezîr-i âzam olan Rüstem Paşa Kefe halkının ayânına hufyeten mektûb gönderüp Tatar Hanı pâdişâha hâin deyü ifâde idin ikrâmıma mazhar olursunuz deyü buna binâen fısratdır deyü Kefe ayânı sipâhî ile olan husûsı gayr-ı gûne tertîb idüp gûyâ Sâhib Giray Han Kefe Kal'ası'nı zabt itmek kasdıyla duhûl olıcak yerlerin tetebbu eyledi deyü pâdişâha ilâm idüp ol esnada Kazan memleketinden han olan Safâ Giray Han merhum olup mansûbı mahlûl kalmağla merhûmın oğulları Bölek Giray ile Mübârek Giray Kırım'da bulunmağın Kazan ahâlileri Bölek Giray'ı itmek husûsında hana ilâm eylemişler mezkûrân sultânlar hanın gazabı olmağın Akkirmân Kal'asında anları habs itmekle sâbıkâ Saâdet Giray Han ile giden Devlet Giray pâdişâhın yanında bîat itmek fikrine düşüp Kazan Hanlığı'nı Devlet Giray için Âstâne'ye arz eylemiş Kefe halkının ilâmının akabinde hanın dahi arzı vâsıl olıcak mezkûr Devlet Giray'ı Kırım Hanı idüp ve Sâhib Giray'ın izâlesi husûsında dahi ana tahmîl itdirmiş ve Sâhib Giray'ı gâfil kılmak için evvelen ilâmına müsâade sureti gösterüp ve sâniyen Çerkes kabilesine sefer itmek için fermân irsâl eyledi. Han Sâhib Giray emr-i pâdişâhiye inkıyâd kalgası Emin Giray yirmi bin Tatar askeriyle Ferahkirman taşrasını hıfz için irsâl eyleyüp kendüsi dahi bir mikdâr askeriyle Jaj (Jane) üzerine azîmet eylemiş han-ı cedîd Devlet Giray Han Kazan hanlığı nâmıyla Akkirman'a gelüp ve andan sefine ile Gözleve İskelesi'ne nüzul idüp dokuz yüz elli sekiz senesi Bağçesaray'ına dâhil olup Akkirman'da mahbûs olan sultânları ihrâc Kırım'da bulunan ümerâ dahi Devlet Giray'a tâbi olup Sâhib Giray Han'ın kalgası Emin Giray işidüp bunlar ile kitâle azîmet itdüğünde Alma nâm mahalde askeri perâkende olup Devlet Giray'a tâbi olmağla kalgası olan Emin Giray Sultân kalgalar iskân iden Sultân Bazarı nâm mahale firâr ve bu haber Sâhib Giray Han'ın mesmû olup yanında olanların (vr. 6b) dahi mesmû olmağla askeri dağılıp kendüsi gitmek kasdıyla yanında olan yeniçeriler ile Temrük Kal'ası'na dâhil oldukda kal'a zâbiti pâdişâh askerin teslim idüp kendüsi kal'a-i mezbûrede ikâmet eyleyüp deyü Han'a fermân-ı pâdişâhî gösterdiğinde meks eyleyüp Devlet Giray Han Bölek Giray Sultânı katline göğündürüp mahal-i mezkûrda katl eylemişdir. Müddet-i saltanatı on dokuz senedir.

Devlet Giray Han bin Mübârek Giray Sultân

Dokuz yüz elli sekiz senesi han olup Bölek Giray Sultânı kalgay eyleyüp bir sene mürûrundan sonra hânın hilâfında bulunmağla merkûm sultânı i'dâm idüp yerine kendü oğlu Ahmed Giray'ı kalga eyledi. Dokuz yüz yetmiş yedide Hacı Tarhan'a sefer idüp muğtenem 'avdet eyledüğünde şöretlü Şeremedoğlu bir mikdâr asker ile irişdüğünde Han-ı mezkûrın firâra mecâli kalmadığından bi'z-zarûr cenge mübâşeret eyledüğünde Hanın oğullarından kalga Ahmed Giray ve Hacı Giray ve sâir beş nefer sultânlar ve askerinden dahi ümerâ ve kara halkdan çok ademleri fevt olup inhizâma kârib olduğunda Kırım muhafazasına bırakup gitdi oğlu Mehmed Giray Sultân seferden kaldığına ar idüp bilâ-ruhsat bir mikdâr asker-i Kırım ile pederi tarafına azîmet

idüp itfâ-yı ceng esnâsında vâsıl olmağla Han askerine kuvvet hâsıl olup general hazretlerini avdet itdirmiş bu hizmeti mukabelesine Mehmed Giray kalga eyleyüp dokuz yüz yetmiş dokuzda şehir-i Moskova'ya varup kırk gün muhâsara eylemiş deyü tahrîr eylemişler. Dokuz yüz seksen birde İslâm Kirmân palanka binâ itdirmiş dokuz yüz seksen ikide Boğdan vilâyetini gâret itmiş dokuz yüz seksen beşde ma'tûnen Bağçesarayı'nda merhûm olmuş. Müddet-i hükûmeti yirmi yedi sene ve dört ay müddet-i hayâtı altmış yedi sene.

Mehmed Giray Han bin Devlet Giray Han

Dokuz yüz seksen beşde han olup Adil Giray'ı kalga eyleyüp dokuz yüz seksen altıda kalgay-ı (vr. 7a) merkûmun ma'iyetine Gâzi Giray ve Saâdet Giray ve Mübârek Giray namân sultânları koşup kırk bin asker-i Tatar ile Acem seferine irsâl eyleyüp Osman Paşa'nın üzerine Şirvan Hanı olan Aras Han Acem 'askeriyle zemin-i Şirvan'da 'azim ceng üzere iken mukâtelenin dördüncü günü mezkûrun sultânlar asker-i Tatar ile irişüp Acem askerini bozup serdarı olan Aras Han Tatar eline düşüp paşaya teslim eyledüklerinde huzûrında katl itmiş ol ma'rekeden kaçup kurtulan Ertoğdı Han ve birkaç Acem sultânları askerleriyle ehl ü iyâllerin nehr-i Gez mukâbelesinde Pelev nâmıyla şâyi ülkesinde bir sa'b mahalle hafr-ı hendek idüp Kızılbaşlar kendülerini hıfz u hırâset üzere olduklarını vezirin mesmû olıcak Tatar askerinin bir mikdârın Han birâderiyle üzerine gönderüp vardıklarında mukâtele idemeyüp Aras Han'ın hazinesini ve sâhibü'l-cemâl yetişmiş kızlarını ve 'avretini ve câriyelerini gâret ve bir sulbî oğlunu dahi esir idüp ve anda olan Kızılbaşları ekserin katl idüp iki bin yük develerini vesâir ganâyimi nasîb-i cünd-i Tatar olmuş. Otuz kırk bin Acem askeri bir sabî şehzâde kendülerine serdâr idüp Şemâhî Kal'ası'na gelüp Osman Paşa'yı on gün muhâsaraları hininde paşa asker-i Tatar'a tiz irişmek için haber gönderdiğünde çavuş Acem askerine düşüp mazmun-ı mektûba vâkıf olduklarında kal'a cengini biragup asker-i Tatar'a karşı gider Mahmûdâbad nâm kal'a yanında rast gelüp ceng eyledüklerinden sonra akîbet cengden el çeküp Acem askeri kendü semtlerine ve Tatar askeri Demirkapu tarafına giderler Osman Paşa askerine zahire cem itmek için Demirkapu tarafına geçüp sultânlara mülâki olarak Demirkapu'ya dâhil olduklarında zikr olunan Acem askeri Karabağ ve Mogan câniblerinde deyü işidüp paşa-yı mezkûr Adil Giray Sultânı bir mikdâr Tatar askeri ile üzerlerine gönderdiğinde her taraftan (vr. 7b) Acem askeri zuhur idüp ceng eyledüklerinde sultân esir düşüp Tatar askeri bozulmuş badehû Adil Giray Sultânı Acemler katl eylemişler. Kalan asker-i Tatar bâkî sultânlar ile Kırım'a avdet itmişler. Adil Giray'ın katl olduğu Han hazretlerinin mesmû oldukda Alp Sultânı kalga idüp tatyîb-i hatr için Saâdet Giray Sultânı veliahd-ı sâni idüp atalığının ismi Nüreddîn Mirzâ olmağla Büreddîn Sultân dinilüp mansıb-ı cedid icâd eylemiş. Def'a-yı sâniye Hân-ı müşârün-ileyh Acem Seferine memûr olundukda oğullarından Murad Giray'ı irsâl eyleyüp kendüsi devlet-i Uleyh vilâyetine çapul idüp avdet eylemiş. Def'a-yı sâlis dokuz yüz seksen yedi senesinde Mehmed Giray Han asker-i Tatar ile Acem Seferine varmaya me'mûr olunup sene-i mezbûre Cemâziyelahir guresinde Bağçesarayı'ndan revâne olup ve Azak Sancağı Beyi olan Mehmed Bey'i on bin mikdârı Tatar askerine başbuğ nasb idüp kendünden mukaddem gönderüp yetmiş dört günde Osman Paşa'ya vurûd eyledüğünde paşa mesrûr olduğu esnâsında Hân-ı zî-şân dahi irişüp paşaya mihmân olup Şemâhî zabtına Acem askeriyle Mehmed Han sarf-ı tâb u

tuvân itmekde iken üzerine asker-i Tatar ile Han varup ekserin tu'me-i şimşir itdirmiş badehû Bakü nâm kasabada cemiyet üzere olan evbaşlara hanzâdeyi gönderüp anlara dahi kemâyenbağı cezâları virdirmiş Han-ı zî-şân memalik-i Kızılbaşî gâret idüp inâye-dest-i resân olmuş amma Han bu mikdâr hizmet ile iktifâ idüp zemîn-i Şirvân'da kalmağı ve bir kış kışlayı ihiyâr itmeyüp bazı ömr [ü] bahaneye âgâz idüp oğlu Gâzi Giray'ı bırakup avdet eylediği sebep-i gayz-ı pâdişâhî olup mevtine sebep oldu ki Han hakkında [e]ben an ced hânedân-ı Osmaniden perverdelerinden iken silsile-i Cengîziye müntehî olan nisbetine mağrûr olmakla Acem Seferine gitmekde tekâsülü badehû bî'z-zarûr vardıkda katlanmayıp avdeti ve ekser (vr. 8a) zamânda Kefe reayasının şikâyeti ve cânib-i pâdişâhîden fermân olundukda yoksa ben Osmanlu beğlerinden miyüz deyü gurûru gayz-ı pâdişâhî olmağıla Kefe Paşası olan Osman Paşa'ya hakkından gelmek için fermân sâdir olup mezkûr Paşa bu esnâda zabtında asker az ve hem Kızılbaş ahvâli fasl bulmadan bunda dahi bir gâile-i azîme zuhur ider bu tekrâr rikâb-ı hümâyûna arz eyleyüp ve arzı manzûr-ı pâdişâhî olduğu gibi tekrâr emrim yerüne getirsin deyü fermân olunmağıla Osman Paşa tedbirine mübâşereti hininde Han-ı müşârünileyh Kırım'a dâhil olup Kefe kurbünde Eski Kırım nâm mahalde meks idüp Kefe paşasını ziyâfete davet idüp Paşanın dahi tedârik-i mezkûresi ve Han ile bürudeti olmağıla gelmediğinden Han izhâr-ı adâvet iderek asker-i Tatar ile Kefe Kal'asını muhasaraya şürû eylediğinde Kalgayı Alp Giray Sultân dahi Handan yüz çevirüp kal'aya firâr ve paşaya yardımını ihtiyâr eyleyüp paşa-yı mezbûr Sultân-ı müşârünileyh Handır ve Mehmed Giray Han azildir deyü şâyî oldu. Güyâ asker-i Tatarın tefrikasına bâis olur deyü amma ferd-i vâhid itibâr ve itimâd itmediklerinden iki taraftan cenge şürû olunup muhasaranın kırkinci günü ki dokuz yüz doksan iki senesi cânib-i pâdişâhîden İslâm Giray'ı Han idüp Kılıç Ali Paşa'yı Han-ı mezkûrın maiyetine tayin eyleyüp donanma ile Kefe'ye dâhil olıcak ümerâ-yı Şirinden Ali Bey Han-ı cedîde gitmekle cümle yanında olan askeri dahi İslâm Giray'a zâhib olmağıla Mehmed Giray Han Ferahkırman taşrasında İdil Nogay'ına dâhil olmak niyetiyle firâr eyleyüp Kanlıcak nâm mahalde vâsıl olduğunda kendi kalgası olan Alp Giray, Hân-ı cedid tarafından gönderilmek hasebiyle irişüp Mehmed Giray Han'ı ve oğlu Safa Giray Sultân'ı öldürmüş. Müddet-i hükûmeti yedi sene üç ay ve müddet-i hayâtı elli iki sene.

İslâm Giray Han bin Devlet Giray Han

Dokuz yüz doksan iki senesi İslâm Giray han olup hizmeti (vr. 8b) mukâbelesine Alp Giray'ı kalga ve Mübârek Giray'ı nuredîn eyledi. Üç ay mürûrunda maktûl Mehmed Giray Han'ın oğlu Saâdet Giray Sultân asker-i Nogay ile zuhur idüp üç seneye değin İslâm Giray Han ile ceng iderek Bağçesaray'ı zabt idüp tegâllübâne han ve İslâm Giray Han Kefe Kal'asına dâhil olup ahvâli Âstâneye ilâm eyledükde Sadrâzam Osman Paşa asker-i Osmanî ile bâğileri def u ref için memur olup Kefe beğlerbeyisi ve Kırım ahâlisi dahi ihtimâm iderek Andal nâm mahalde kîtâle mübâşeret olunup Nogay reislerinden Eseney Bey ve ana mümâsil bir nicesi katl olunup Saâdet Giray mağlûben firâr itmekle İslâm Giray Han yine hanlığında karâr eylemiş Saâdet Giray bu inhizâmına kanâat itmeyüp Nogay tâifesi ve Ten Kazağını kafâdâr idüp yine azîmet itdüğünde Hanın mesmû olıcak Kalgayı Alp Giray'ı ve Nuredîn Mübârek Giray'ı gönderüp kîtâle mübâşeretlerinde Saâdet

Giray'ın birâderi Mübârek Giray ve Nogay bahadırının ekserî maktûl olunmağla Saâdet Giray fırâr idüp sekiz sene Nogay arasında iskân idüp dokuz yüz doksan dokuz senesi merhûm olmuş. Tegallübâne olan hükûmeti iki sene ve müddet-i hayâtı kırk sene. Mezkûre kafâdâr olanlar İdigü evlâdı olan bunlardır: Kasay, Orak, Mamay, Mansûr, Tokuz, Yedisay, Cemboyluk, Yediçkioglu bu kabilelerdir.

İslâm Giray Han bu mevânî'î görüp def idüp müstakil olduktan sonra Çerkes canibine sefer idüp muğtanem ve mesrûr avdet eyleyüp de Boğdan Voyvodası'nın Hana dahl sözleri işitmekle dokuz yüz doksan altıda pâdişâh-ı Osmanî'den icâzetsiz Boğdan vilâyetini gâret idicek Sultân Murad'ın mesmû olmağla igâre olunan emvâlin istirdâdı hususunda fermânı sâdır olup Han dahi istirdâdı esnâsında Akkırman'da dokuz (vr. 9a) yüz doksan altıda merhûm olmuştur. Müddet-i hükûmeti dört sene.

Gâzî Giray Han bin Devlet Giray Han

Dokuz yüz doksan altıda Han olup Feth Giray Sultânı kalga ve Adil Girayzâde Baht Giray'ı nûreddîn eylemiş dokuz yüz doksan yedide Leh memleketine sefer idüp galib olmak hasebiyle senevi Tatara kalpak için bir mikdâr samur virmek üzere müsâlaha olunup avdet eylemiş dokuz [yüz] doksan sekizde Gâzi Han asker-i Tatar ile nehr-i Özi'den ubûr ve Turla nehri yalısıyla azîmet iderek rast gelen Nemçe askeriyle mukâbele ve mukâtele iderek Budun serhaddinde vâki Sonluk Kal'ası kurbünde ordu-yı Osmanîye yerişüp Yanık sahrâsına nüzûl idüp Yanık Kal'ası fethine Tatar askerinin yardımı ile vire olunup kışlağâ avdet eyleyüp ol esnâda Boğdan vilâyeti Osmanlı'ya isyânda bulunmak hasebiyle Han-ı mezkûrî tayin idüp inkıyâd itdirmiş yedi seneye değin Han-ı müşârünileyh Sombur kasabasında kışlayup ve askerini Segedin sancağında kışladup Devlet-i Osmânîye'nin ol esnâda olan cengde yardımı çok olmuş. Bin beş târihinde paşa ile bozuşup Kırım'a avdet eyledüğünde tekrâr Eğri Seferi'ne varması emr olundukda kendüsü varmayup Feth Giray'ı irsâl eyleyüp Kalgay Feth Giray-ı nâmdâr çok hizmetlerde bulunup makbûl-ı hizmet olmağla Serasker Cigalazâde Sinan Paşa mühr-i vezârete nâil olup Feth Giray'a hanlık teklif itdikde Feth Giray: *"Bu hizmet yine Gâzî Giray Han'ındır hem han hazretleri benim veliniamım ve pederim yerine büyüğümdür"* deyü imtinâ eyleyüp ziyâde ibrâmı olmağla bi'z-zarûre kabûl ve Gâzî Giray Han azli haberin işidicek bilâ-tereddüd Baluklava'dan sefineye süvâr olup İslambol'a teveccüh itdüğünde bâd-ı muhâlif ile Sinob'a (Varak 9b.) dâhil olur. Feth Giray Han Baht Giray'ı kalga ve birâderi Selâmet Giray'ı nûreddîn idüp Kırım'a vusûli esnâsında İbrahim Paşa vezir olup sâbıkâ olan vezir Sinân Paşa'nın reyine muhâlefet için *"Gâzi Giray tekrâr han olmazsa isyân ider"* deyü pâdişâh ifâde eyleyüp iki hana iki mukarrernâme tahrîr itdirüp Çerkes Handan Ağa'ya teslim idüp *"Eğer asker-i Tatar'ın meylî Gâzi Giray'a olursa mukarrernâme viresin ve eğer Feth Giray'a ziyâde meyl iderlerse anın mukarrernâmesin virüp Gâzi Giray'ı devlete davet idesin"* deyü sipârîş olunmuş Handan Ağa sefine-süvâr olup Kef'e'ye azîmetinde muhâlif yel ile Sinop'a vâsil olduğunda Gâzî Giray Han ile hukûk-ı sâbıkası olduğundan mukarrernâmesin teslim ider. Gâzî Giray Han Kef'e'ye avdet idüp izhâr-ı fermân ve hanlık davâsın ilâm ider. Feth Giray Han dahi bir kıta hatt-ı hümâyûn ibrâz idüp hanlık nizânda Tatar iki fırka olup kıtâle mübâşeretlerinde

şer‘e mürâcaat iktizâ itmekle Kefe Müftüsü Abdürrezzâk Efendi dimişler “*Zuhur-ı Al-i Osmân’dan bu ana gelince her memleketde olan mansıblar tuğralı ümerâ ile zabt oluna gelmişlerdir. Feth Giray Han’ın elindeki hat mücebince bir emr-i münîf olsa amel olunur idi.*” deyü söylemesiyle bi’l-cümle Tatar Gâzî Giray Han’a inkıyâd ider mazûl feth Giray Han Âstâne’ye gitmek murâdıyla Kefe’ye azîmet idüp Nakışdan nâm mahalde Han’a vedâ için gelüp adetleri üzere Hanın eteğin öperken mukaddemâ katline sipâriş olmağla ümerâ-yı Mansur’dan Görmeziş nâm kimesne darb idicek sâirleri dahi urup öldürmüşler. Kalgası olan Baht Giray’ı dahi ol mahalde Han’ın etbâr öldürmüşler. Gâzî Giray Han adet-i Cengizi icrâ idüp Feth Giray evlâdından dokuz nefer sultânı öldürtmüş. Feth Giray’ın müddet-i hükmü üç ay. Badehû Gâzî Giray Han Selâmet Giray Sultânı kalga Devlet Giray’ı nûreddîn eyleyüp bir (vr. 10a.) husûsda Devlet Giray’ın muhâlefeti zuhur itmekle katl idüp oğlu Tohtamış Giray’ı nûreddîn eylemiş maktûlün birâderlerinden Şahin Giray Sultân Çerkes canibine firâr ve Mehmed Giray Anadolu’ya firâr eylemiş gene kalgası Selâmet Giray dahi katl havfindan Anadolu’ya ubür eylemiş Han-ı mezkûr Tohtamış Giray oğlu Sefer Giray’ı nûreddîn eylemiş ahâli-i Kırım’dan “*matbah masrafı*” deyü senevî on iki aded koyun ve beş yüz nefer tüfekci mevâcibi nâmıyla ahz itmiş ber nevbet pâdişâh tarafından sefere memur iken izhâr-ı özr idüp imtinâ eyledüğünde havf üzerine olup Çerkes cânibinde Gâzi Kirman nâm palanka binâ itdirüp itmâmından sonra ol mahalle azîmet idüp Temrük Kal‘ası’na varduğunda matûnen ölmüş. Müddet-i hükûmeti sekiz sene on ay ve def‘a-yı sâniyede on bir sene üç ay. Müddet-i hayâtı elli beş sene. Han-ı mezkûr ölmezden akdem Kırım Hanlığı kendü ev[lâ]dına müebbed olmak üzere Sultân Murad’dan ricâ idüp binâenaleyh hatt-ı hümayûn sâdir olmuş. Binâen ala zalik müşârünileyh Han fevt itdükden sonra Kırım ahâlisinin ittifâklarıyla Tohtamış Giray’ı tahta iclâs itdirüp fermân-ı sâbık üzere hanlık bin on altı senesinde Hanoğlu Tohtamış Giray’da hanlık ibkâ olunmak üzere Âstâne’ye mahsus âdem ile arzuhâl irsâl eyledüklerinde Sultân Murad ve asrında olan ricâlin fevt olup arz-ı mezkûr makbul olunmayıp Tohtamış Giray’ın adem-i kabulü mesmû olunmağla karadan Âstâne’ye gitmek murâdıyla râhî olduğunda on altı senesinde **Selâmet Giray Han bin Devlet Han** han olup Mehmed Giray’ı kalga ve Şahin Giray’ı nûreddîn eylemiş. Selâmet Giray Han kendü sefine ile Kırım’a avdet ve azîmet idüp kalgayı Mehmed Giray’ı Tohtamış Giray’ın katline tayîn idüp Aksu nâm mahalde Tohtamış Giray’a vâsil olup bir mikdâr ceng olundukdan sonra merkûm Tohtamış Giray’ı ve birâderi Sefer Giray’ı katl eylemiş. Bin on yedi (vr. 10b.) senesinde kalga Mehmed Giray’ın hana muhâlefeti sâdir olmağla han-ı müşârünileyh onı dahi katline mübâşeret eyledüğünü mesmû olup birâderi Şahin Giray ile ittifâk idüp Hanın üzerine hurûc idüp birkaç def‘a mukâteleden sonra Mehmed Giray ve Şahin Giray Sultânlar mağlûben Çerkes tarafına firâr itmişler badehû merkûmun yerine Canbek Giray’ı kalga ve Devlet Giray’ı nûreddîn eyleyüp kendü dahi bin on dokuzda merhûm olmuş. Müddet-i hükûmeti bir sene dört ay. Müddet-i hayâtı elli iki sene dört ay.

Bin on dokuz senesi kalgayı Canbek Giray hanlık ricasıyla birâderi Devlet Giray Sultânı Âstâne’ye irsâl eylemiş ve dahi Çerkes’e firâr eden Şahin Giray ve birâderi Mehmed Giray kendülerine tâlibi olsalar da hanlık sa’yi fâide itmeyüp sene-i mezbûre Rebiülâhîrinde hanlık Canbek Giray’da karâr eyleyüp Devlet Giray’ı kalga ve Azamet Giray’ı nûreddîn eylemiş mezkûr

Şahin Giray ve Mehmed Giray hanlık kendülerine olmadığından cem eylediği Tatar askeriyle Canbek Giray ile bir def'a Sobak Bağrı nâm mahalde ve bir kere Bağçesarayı'nda muhâsara idüp ahâli-i Kırım Canbek Giray'a îânet itmekle sultânlar münhezim olup Şahin Giray Acem'e firâr ve Mehmed Giray Âstâne'ye azîmet eyleyüp Gelibolu kurbünde Osmanlu pâdişâhına müsâdefet idüp kabâhati afv olunup kifâyet mikdârı sâlyâne ihsânıyla mezkûr da iskân eylemiş Canbek Giray Han ağıyarı def'inden sonra pâdişâh tarafından memûr olmağla otuz bin asker-i Tatar ile Kefe'den sefîne ile Trabzon'a geçüp Osmanlu askerine vâsıl olıcak Hana çapulı için izn verilmeğle Nahcivan ve ol semtlerde olan Acemin kurâ ve büldân[ın] tahrîb idüp on beş bin esîr ve ana göre devâb ve mevâşi-i kesîre ihrâc idüp ganâyim-i mevfûre ile Osmanlu askerine gene Çölbek sahrasında mülâki olup Erdebil üzerine Osmanlu askeriyle berâber Hân-ı müşârünileyh vardığında bozulup Kırım'a avdet eylemiş bin otuz senesinde Sultân Osman ile Hotin cenginde berâber olup pesendide hizmetlerde bulunup nâm-ı (vr. 11a.) şân sâhibi olmuş deyü tahrîr olmuş. Bilâ-mûcib bin otuz iki senesi Cemâziyelevvelide azl olunup Çirmen Sancağı havâs tayîn olunup nefy olunmuş. Müddet-i hükûmeti on iki sene dört ay.

Mehmed Giray Han bin Saâdet Giray Han

Bin otuz iki Cemâziyelûlâda han olup Şah Abbas'ın yanında olan Şahin Giray'ı kalga eyleyüp mahsûs âdem ile mektûb gönderüp davet eylediğinde İsfahan'dan Kırım'a gelüp bir haftasından sonra Mehmed Giray azl olunup def'a-yı sâniye Canbek Giray Han olup donanma ile Kefe'ye vusûlünde Mehmed Giray ve Şahin Giray bilâ-sebebe 'azl olunduklarından Kefe Kal'ası taşrasında ceng ü kîtâle mübâşeret itdiklerinde asker-i Osmanî münhezim olmağın Kapudan Paşa ve Canbek Giray Han tahlîs-i cân için Kefe'ye girüp tekrâr hanlık Mehmed Giray'da ibkâ olunmak üzere musâlaha olunup gene Canbek Giray avdet idüp ke'l-evvel Çirmen Sancağı'nı mutasarrıf olmuş. Müddet-i saltanatı def'a-yı sâniide iki sene üç ay.

Mehmed Giray gene han olup Nogay kabilesinden Mansûr mirzalarının meşhûru Paşa ve sâhib-i tuğ olan Kantemur Mirza Akkırman havâlisinde sâkin olup Kırım hanlarına itâ'at itmemeğle Mehmed Giray Han Şahin Giray Sultânı asker-i Tatar ile ol tarafa irsâl eylediğini Kantemur Mirza haberdâr olup nehr-i Tuna'dan ubûr eyleyüp Şahin Giray Sultân dahi nehr-i mezbûri ubûr idüp vusulünde ol tarafın ahâlisi dahi Kantemur Paşa'ya yardım idüp Şahin Giray Sultan münhezim olup Bağçesarayı'na gelince uruşup bin otuz altı senesinde mâh-ı Ramâzanın ibtidâsında Hanı ve sultânı muhâsara idüp mâh-ı mezbûrın (vr. 11b) yirminci günü Han cânibi gâlib olup Kantemur Mirza Kefe Kal'ası'na firâr idüp on beş günden sonra askerine nizâm virüp Bağçesarayı'na 'azîmet idüp muhâsara ve mukâteleye ikdâmında Kantemur Mirzânın işe yarar âdemlerinden iki bin âdem katl olunduktan sonra münhezim olduklarından sene-i mezbûre mâh-ı Şevvâlin onuncu günü def'a-yı sâlîse Canbek Giray han olup Devlet Giray kalga ve Azamet Giray'ı nûreddîn eyleyüp donanma ile Kefe'ye duhûlü ahâli-i Kırım'ın mesmû'ı olıcak Canbek Giray'a itâat idüp Mehmed Giray kendü nökeriyle Özi sahrâsına firâr idüp ve "Kırım halkı bizimle ceng itmez hemân siz bize kafadâr olun" deyü Özi sevâhilinde olan Kazakları ile ikinci senesi Ferahkirmân taşrasında geldikte Canbek Giray Han Kırım askeriyle karşı varup mukâtele

idüp firâr eyledüğünde “*Kazak askeri bizleri aldatup böyle belâya uğrattun*” deyü tüfenk ile urup öldürmüşler.

Def‘a-yı ûlâda bir sene iki ay def‘a-yı sâniide üç sene dokuz ay, bi‘t-tağlîb dört ay ve zamân-ı hayâtı kırk beş sene.

Merkûm sultânları dün bozulup avdet eylemişler ba‘dehû itâatden hâric olan Mansûroğlu Kabilesi’nin cezâsını tertîb idüp sene-i mezkûrede Sultân Murâd’ın Boğdan seferine Kırım askeriyle Kırım Giray Sultânı irsâl eyleyüp yardımı deĝmiş deyü tahrîr eylemişler. Avdet eyledüğünden Leh çapuluna mezkûr sultânı irsâl eyleyüp muğtanem olmuş ve avdet idüp Özi’den ubûr iderek buz çözülp bir mikdârı zâyî‘ olup bir mikdâr Leh askeri dahi yerişip ganîmetlerinin ekserini ahz eylemişler deyü tahrîr olunmuş. Bin elli birde Han merhûm olmuş. Müddet-i hükûmeti dört sene ve müddet-i hayâtı kırk sene.

Mehmed Giray Han bin Selâmet [Giray Han]

(**vr. 12a**) Selâmet Giray Han bin elli birde han olup Feth Giray’ı kalga ve Gâzî Giray’ı nûreddîn eyleyüp ol sene Azak seferine ta‘yîn olunan Osmanlı askerine yardımı olmağla fethine sebep olup muğtenimen Kırım’a avdet eylemiş velâkin ba‘zı Tatar’ın Leh tarafına handan ruhsatsız çapul idüp zarârı deĝdiğinden pâdişâhın mesmû‘ı olmağla “*Sulha mugâyir işde bulundın memleket zabtına kâdir deĝildir*” deyü azl eylemiş. Müddet-i hükûmeti üç sene.

İslâm Giray Han bin Selâmet Giray Han

Bin elli dört senesi Han, Kırım Giray’ı kalga ve Gâzî Giray’ı nûreddîn eylemiş bin elli beş senesinde Gâzî Giray’ı irsâl eyleyüp Mal(o) Rusiyye vilâyetini gâret eylemiş Çerkes kabilesini itâatden hâric iken inkıyâd itdirüp zabt u rabt eylemiş. Müddet-i hükûmeti on sene beş ay ve müddet-i hayâtı elli sene.

Def‘a-yı Sâniye Mehmed Giray Han bin Selâmet Giray Han

Bin altmış dört senesinde han olup Gâzî Giray’ı kalga ve Murâd Giray’ı nûreddîn eylemiş. Bin altmış sekizde Macar seferine varup mal-ı firâvân ile avdet idüp bin altmış dokuzda tekrâr Macar seferinde gayet düyûn avdet eylemiş deyü tahrîr olmuş.

Fâzıl Ahmed Paşa Uyvar seferine irsâl olundukda asker-i Tatar ile Mehmed Giray Han’ın varması için Sultân Mehmed-i sâlisden fermân sudûr idüp Han-ı mezkûr varmadan i‘tizâr idüp oğlu Ahmed Giray’ı ta‘yîn idüp Memâlik-i Osmanî muzâfâtının Bu(cak) havâlisinde sâkin Nogay tâifesi Mehmed Giray Han’a izhâr-ı isyân itmekle pâdişâh tarafından istizân itmeden bin yetmiş senesi ol canibe azîmet idüp mezbûr tâife-i Nogay’ın mevcûdların Canbek Giray Han def‘-i aĝyâr itdüklerinden sonra kalga Devlet Giray ve İslâm Giray sultânları asker-i Tatar ile Leh seferine irsâl (**vr. 12b**) idüp ol seferde münhezim olup İslâm Giray Sultân esnâ-yı kârzârda esîr düşmüş bin kırk dört senesi azl olunup Rodos’a nefy olunmuş. Müddet-i sâlise de hükûmeti yedi sene.

İnâyet Giray Han bin Gâzî Giray Han

Bin kırk dört senesi han olup Hüsâm Giray'ı kalga ve Saâdet Giray'ı nüreddîn eyleyüp Kırım'a vusûlünde Acem seferine me'mûr olunmağla İrân'a teveccühü esnâsında sâbıkâ zikr olunan Kantemur Mirza dahi askeriyle Han'ın yanında olup Sütud nâm mahalle vardıklarında mezkûr Kantemur Mirza, Han'dan yüz çevürüp etbâ'-yı müteallikâtıyla avdet idüp Akkirman'a ubûr eylemiş, Han-ı merkûmun hakkından gelmek için İrân seferinden rücû' mezbûrların i'dâmına 'azîmet iderek nehr-i Ten sevâhilinde sâkin olan Orakoğlu kabilesini cemî' emvâliyle Kırım'a nakl idüp askeri çok olmağın Kefe ahâlisi ile ba'z-ı husûs için nizâları olmağla muhafız-ı kal'a olan beylerbeyi Bıçakçızâde İbrahim Paşa'yı ve kâdı-yı belde Hâmid Efendi[‘yi] katl idüp Akkirman'a azîmet idüp vâsıl olduğunda Kantemur Mirza ve sâir ebnâ-yı Mansûr Âstâne'ye firâr idüp askerden avdet eyledüklerini ve cümle kabâhatlerini Han'a bırakup Han-ı mezkûr dahi mezbûrların mallarını gâret eyledüğü esnâsında azl olunacak haberi mesmû' olmağla Kantemur'a müte'allik Mansûr kabilelerinin nisâ vü ricâl ve eşyâ vü emvâllerini Kırım'a idhâl için kalga ve nüreddîn sultânları ta'yîn idüp kendüsi muhafaza-yı memleket ve Han-ı cedîd ile kîtâle mübâseret için Kırım'a 'azîmet eylemiş Hüsâm Giray ve Sa'âdet Giray me'mûr oldukları üzere mezkûr kabilenin ahâli ve eşyâlarını iki gün göçürdükden sonra Mansûr beğlerinden Devletşâh ve Süleymânşâh ve Urak nâm mirzâlar ittifâk idüp iki sultân ve sâir etbâ'ıyla kırk altının zilhiccesinde öldürmüşler. Bin (vr. 13a) kırk yedi senesi Han dahi azl olunup Âstâne'ye revân olup lede'l-vusûl Kantemur-ı mezbûr ile pâdişâh huzûrunda birbiriyle kabâhatlerini beyân idicek, Han'ın özrü makbûl olmayup pâdişâh öldürtmüş. Müddet-i hükûmeti iki sene. Müddet-i hayâtı kırk dört sene.

Bahadır Giray Han bin Selâmet Giray Han

Bin kırk yedide han olup İslâm Giray'ı kalga ve Safâ Giray'ı nüreddîn eyleyüp Kırım'a geldiğinden sonra sultânları Devlet-i Rusiyye tarafına çapula ta'yîn idüp gâret ve hasâret eylediğinden işbu husûs için ve sâbık sefere da'vet olunup varmaduğundan bin yetmiş altı senesi 'azl olunup Âstâne'ye gitmeye havf idüp Kumuk cânibine firâr idüp bin seksen beş senesi anda merhûm olmuş. Bağçesaray'ında büyük hamamı binâ itdürmüş. Bağçesaray kurbunda Tula nâm mahalde saraylar binâ itdürmüş. Def'a-yı sâniyede müddet-i hükûmeti on iki sene dört ay Müddet-i hayâtı altmış altı sene.

Adil Giray Han bin Devlet Giray Sultân

Bin yetmiş altı senesinde Han olup aklında kusûrı olmağla beş sene hükûmetinde azl olunup Rumili'nde vefât eyledi.

Selim Giray Han bin Bahadır Giray Han

Bin seksen bir senesi han olup Selâmet Giray'ı kalga ve Safâ Giray'ı nüreddîn eyleyüp Kırım'a vâsıl oldukda Çerkes memleketi nizâmı için ol cânibe 'azîmet idüp Kabartay kışlağında Sultân

Mehmed'in Kamanıçe Kal'ası'nı feth için yardımı emr olunmağla Çerkesden avdet idüp bin seksen üç senesi asker-i Tatar ile Kırım'dan hurûc idüp Osmanlu ordusına giderken Kamanıçe mahalline karîb Hanı karşılayan Leh askeriyile ceng idüp bozup kal'a-yı mezbûra vâsıl olup fethine sebep olmuş Tatar askerinin zahîreden (vr. 13b) müzâyakası olmağla Boğdan memleketinden mürûr itmek üzere ruhsat alup Akkirman havâlisinde Nogay tâifesinin Osmanlu'ya isyânları zuhûr itmekle mezbûrları Kırım'a sürmek Osmanlu pâdişâhının murâdı olup Han'a emr itmeğın bi'l-cümle emvâleriyle Özü'yi ubûr itdirüp iskân itdirmiş tâ'ife-i mezkûrın dâima hırfeti ve kuttâ'-ı tarîkliğî zuhûr itmekle mezbûrlardan vatan ârzûsuyla firâr idenlere müsâmaha olunmağın tekrâr mahallerinde ke'l-evvel sâkin olmuşlar. Han kendü azline râğıb olup arz u i'lâm eyledüğünde ricâsı makbûl olunmayup Çehrin Kal'ası tahlisine ta'yîn olunan serasker ma'iyetine me'mûr olup kal'a feth olunmadığını Sadrıa'zâm Kara Mustafa Paşa kendünün seraskerlik noksânını Han'a isnâd itmekle bin seksen sekiz Zilhiccesinde azl olunup seferde kışlayup seksen dokuzda sefine ile Asîtâne'ye vâsıl oldukda Han-ı cedîdin recâsıyla Rodos'a nefy olunmuş. Müddet-i hükûmeti yedi sene

Murad Giray Han bin Mübârek Giray Sultân

Bin seksen sekizde han olup Toktamış Giray'ı kalga ve Saâdet Giray'ı nüreddîn eylemiş, Kırım'a vusûlünde Nemçe seferine me'mûr olup fethi müyesser olmamağla mezkûr Kara Mustafa Paşa kabâhatı Han'a isnâd idüp arz itmesiyle bin doksan dört senesinde azl olunup bâ fermân-ı Osmanîye Yanbolı civârında vâki' Sarıcalı çiftliğinde ikâmete me'mûr olmağla bin yüz yedide anda ölmüşdür. Müddet-i hükûmeti beş sene on ay ve müddet-i hayâtı altmış dokuz sene.

Hacı Giray Han bin Kırım Giray Sultân

Bin doksan dört senesi han olup Devlet Giray'ı kalga ve Azamet Giray'ı nüreddîn eylemiş Nemçe seferine me'mûr olmağla asker-i Tatar ile varup Beç seferinde Osmanlu askerine inhizâm vâki' olup sancağı kalduğunda Hacı Giray kendü askeriyile (vr. 14a) ceng idüp Osmanlunun sancağını kurtarup almış. Leh askeri Bucak memleketini istilâ kasdıyla hareketine müsâdefet idüp İsmail Geçidi kurbünde mukâbele ve mukâtele idüp gâlib olup girü döndürmüş ba' dehû bir mikdâr askeriyile nüreddîn sultânı Budin seferine ta'yîn idüp Kırım'a gelmiş. Bin doksan beşde azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti bir sene ve müddet-i hayâtı kırk bir sene.

Def'a-yı Sâniye Selim Giray Han

Bin doksan beşde Han olup Devlet [Giray'ı] kalga ve Azamet Giray'ı nüreddîn eylemiş mezbûr tâ Kırım'a gelen şöhretlü Galitsin hazretleriyle Kara Yılka nâm mahalde muhârebe idüp ikinci günü avdet itdirmiş bin yüz senesi Akkirman'dan Osmanlu askerine varup ol eyyâmda Üskübde kışlayan Nemçe askerine irsâl olunup Kıpçak (Kaçanak) nâm mahalde külliyyetli cem'iyetine müsâdefet idüp bozup Hersek nâm kaptanı esir almış. Müşârünileyh Han'ın hizmeti mukâbiline Edirne'ye da'vet olunup pâdişâh ile görüşdükden sonra ricâ eylemiş ki hanân yanında bulunmak

şartıyla sekbân nam asker icâd eyleye ki kırk bayrak olmak üzere ve her bayrağında ellîşer âdem olup kırk bin guruş beher sene hazîne-i Osman[î]'den virilmek üzere icâd eylemişdir ve Han-ı müşârünileyh bin yüz bir senesi Köprülüzâde Mustafa Paşa ile sefere me'mûr olunup Belgrad'a varınca Nemçe Devleti askeri Belgrad'a varınca zabt itdüğü memleketlerin tahlîsi bâbında sebep olup hizmeti mukâbiline Osmanlu pâdişâhından ricâları budur evvelen ricâsı budur kim: *"Benim neslimden gayrı Kırım'a Han olmasın"* ve sâniyen Mekke'ye varmaya kendü için ruhsat talep eylemiş makbûl olmağla kendü irâdesiyle hanlığı Saâdet Giray'a ferâgat idüp Mısır yolundan Mekke'ye râhî olup esnâ-yı râhda Arab beylerbeyine kerem itmekle âdet (**vr. 14b**) olup mezkûr Handan berü bu ana gelince ta'yin olunan mahallerde Osmanî kendü hazinesinden her sene surre nâmıyla virgü virür avdetinden sonra Silivri kurbünde Kadıköy nâm çiftliğinde iskân eylemiş. Müddet-i hükûmeti yedi sene.

Saâdet Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz iki senesi han olup Devlet Giray'ı kalga ve Feth Giray'ı nüreddîn eylemiş kalgası ile uzlaşmayup Babadağı nâm mahalde 'azl idüp birâderi Cihân Giray'ı kalga eyleyüp kendüsü Nemçe Seferine me'mûr olmağla sene-i mezkûrede Kırım'dan asker ihrâc itdirüp Eflak memleketinden mürûrunda askerinin reâya emvaline haşerâtı değmekle askerini zabtına kâdir olmayup ve hem Kırım askeriyle uzlaşmayup ahâlî-i Kırım arz eylemesiyle ve hem vaktinde Osmanlu askerine yerişmemesiyle bin yüz üç senesinde 'azl olunup Rodos'a nefy olunmuş. Müddet-i hükûmeti on ay ve müddet-i hayâtı elli bir sene:

Safa Giray Han bin Safa Giray Sultân

Bin yüz üçde han olup Kara Devlet Giray'ı kalga ve Şahin Giray'ı nüreddîn eylemiş Kırım'dan 'asker cem' idüp Yergöğü nâm mahalle varduğunda Tatar bozulup firâr eyledüğünde zabtına kâdir olmadığı için azl olunup Rodos'a nefy olunmuş. Müddet-i hükûmeti on ay.

Def'a-yı Sâlise el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz dörtde han olup Devlet Giray'ı kalga ve Şahin Giray'ı nüreddîn eylemiş Bağçasaray'na gelüp bin yüz beş senesinde kapucubaşı nâme ile gelüp Erdel Seferine da'vet itmekle 'asker-i Kırım ile Akkirman'a vusulünde Belgrad'ı Nemçe askeri muhâsara itdüğü haberi gelüp Saâdet Giray (**vr. 15a**) ve Baht Giray nâmân sultânları ilerü irsâl eyleyüp akabinde kendüsü ve gerüsünde Osmanlu askeri 'azîmet eyleyüp mukaddemâ Han irsâl eyledüğü askeri mukâteleye şürû' eyledüğünde Sadrazam ile Han dahi irişüp Han'ın gayretiyle Nemçe askeri münhezim olup nehr-i Sava'yı ubûr eyledüğünde Han kendü askeriyle ubûr idüp tekrâr Nemçe askeri Han'ın üzerine hücum eyledüğünde Han mezkûrları inhizâm eyledükden sonra sultânları gönderüp etrâfını çapul itdirmiş. Han-ı mezkûr bin yüz altıda bin yüz yedide senelerinde dahi Nemçe Seferi'ne bâ-fermân-ı pâdişâhî me'mûr olup Logoş ve Niş ve Pehlû kal'alarının fethine sebep olmuş bin yüz dokuzuncu senesi Edirne'ye pâdişâh

da‘vet eyledüğünde görüşdüktan sonra ricasıyla veliahdı olan kalgayı Devlet Giray‘ı han itdirüp Silivri kasabası kurbünde vâki‘ Kadıköy Çiftliği’nde râhat-nişîn olmuş. Müddet-i hükûmeti altı sene.

Devlet Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz onda han olup Şehbâz Giray‘ı kalga ve Gâzî Giray‘ı nûreddîn eylemiş. Beş sene mürûrunda ‘azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti beş sene.

Def‘a-i râbia El-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz on beş senesi han olup oğullarından Gâzî Giray‘ı kalga ve Kaplan Giray‘ı nûreddîn eylemiş kendüsi bir sene mürûrunda Bağçasaray‘ında merhûm olmuş. Müddet-i hükûmeti def‘a-i râbi‘ de bir sene.

Gâzî Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz on altıda han olup Kaplan Giray‘ı kalga ve Maksûd Giray‘ı nûreddîn eylemiş merâsim-i sulha mugâyir Leh memleketine akın idüp Tatar (vr. 15b) tâ‘ifesini zabt ve iğmâz itmesiyle “*musâlahâ şurûtuna ri‘ âyetinden i‘ raz ider*” deyü pâdişâh-ı Osmânî azl itmiş. Müddet-i hükûmeti iki sene.

Kaplan Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz on dokuz senesi han olup Benli Giray‘ı kalga ve Maksûd Giray‘ı nûreddîn eylemiş Devlet-i Osmânîden ruhsat alup Kabartay tâ‘ifesinin isyânını def‘ için Kefe Beylerbeyisi Murtaza Paşa‘ya dahi kendü askeriyile Hân-ı mezkûrın ma‘iyyetine me‘mûr olup Han dahî Kırım askerini ve Ada askerini ve Nogay askerini dahi alup Sincan^(?) nâm mahalle varduğunda “*Kendüni Çerkes askerine basdurup askerini münhezim ve perişân itdüğinden bâ‘is-i kesr-i şân oldu*” deyü azl eylemiş. Müddet-i hükûmeti iki sene.

Def‘a-yı sâniye Devlet Giray Han

Bin yüz yirmi birde han olup Baht Giray‘ı kalga ve Safa Giray‘ı nûreddîn eylemiş bin yüz yirmi üç târihinde şehinşâh-ı mu‘azzam Petro Perviye^(?) Hazretleri Devlet-i Osmaniyye ile ceng için ‘azîmet eyledüğünde kırk bin Tatar askeriyile Boğdan vilâyetinde karşılayup zahîre yollarını kesüp Osmanlı‘ya yardımını çok olmuş ba‘dehû Boğdan vilâyetinin isyânını def‘ eyledüğünden sonra Kırım‘a avdet idüp bin yüz yirmi dört senesi oğlu Mehmed Giray Sultân‘ı Kuban Ser‘askeri idüp ve bir mikdâr Kırım askeri dahi koşup Bozukdan ubûr idüp Lîngu nâm şehrin çapul itdürüp ‘avdet eylemiş. Müddet-i hükûmeti beş sene.

Def'a-yı sâniye Kaplan Giray Han

Bin yüz yirmi beş senesi han olup Benli Giray'ı kalga idüp ve Safa Giray'ı nüreddin eylemiş, Kırım'a dâhil oldukda Varadin'e yardım için varmaya Han'a emr olunup kendü varmayup asker-i Tatar ile (vr. 16a) birâderi Selâmet Giray'ı irsâl eyleyüp Osmanlu askerine vâsil oldukda Varadin üzerine vardıkda Osmanlu askeriyile berâber bozulduğundan Han-ı mezkûrun imdâda gelmediği içü[n] bin yüz yirmi sekiz senesi tamâmında azl olunmuş. Mu'ahhar müddet-i hükûmeti üç sene.

Kara Devlet Giray Han bin Adil Giray Sultân

Bin yüz elli ikide han olup Azamet Giray'ı kalga ve Toktamış Giray'ı nüreddin eylemiş Kırım'a gelüp Bağçesarâyı'nda ihrâk olan sarayları ve Büyük Câmi'i müceddeden binâ itdürüp bin yüz elli ikide tamâm olmuş bin yüz elli altıda azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti beş sene.

Selim Giray Han bin Kaplan Giray Han

Bin yüz elli altıda han olup Şahin Giray'ı kalga ve Bahadır Giray'ı nüreddin eylemiş ve bin yüz altmış senesi azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti beş sene.

Arslan Giray Han bin Devlet Giray Han

Bin yüz altmış birde han olup Selim Giray'ı kalga ve Kırım Kerim Giray'ı nüreddin eylemiş Or ve Rabat kal'alarını ta'mir idüp Üçoba ve Çongar ve Çuvaş nâm mahallerde tabyalar ve hendekler yaptırmış Bağçesarâyı'nda bir medrese binâ itdirmiş Gözlevde ve Akmescid'de çeşmeler binâ itdirmiş ve Bağçesarâyı'nda olan Hansarayı'na muttasıl cânib-i garbde bir sarây binâ itdirmiş. Müddet-i hükûmeti sekiz sene.

Halim Giray Han bin Saâdet Giray Han

Bin yüz altmış dokuzda han olup birâderi Devlet Giray'ı kalga ve Mehmed Giray'ı nüreddin eylemiş üç sene mürûrunda azl olunmuş.

Kırım Giray Han bin Devlet Giray Han

Bin yüz yetmiş iki senesi han olup Hacı Giray'ı kalga ve Ahmed Giray'ı nüreddin eylemiş bin yüz yetmiş senesi Bağçesarâyı'nda Salacık nâm mahâlde mahdûd sarâylar binâ itdirmiş. Altı sene (vr. 16b) mürûrunda azl olunmuş.

Selim Giray Han bin Feth Giray Han

Bin yüz yetmiş sekizde han olup Mehmed Giray'ı kalga Kırım Giray'ı nüreddin eylemiş iki sene mürûrunda azl olunmuş.

Def‘a-yı sâlise Arslan Giray Han

Bin yüz seksen senesi han olup oğlu Devlet Giray’ı kalga eyleyüp seksen iki gün mürûrunda merhûm olmuş.

Maksûd Giray Han bin Selâmet Giray Han

Bin yüz seksen bir senesi han olup İslâm Giray’ı kalga eyleyüp bir buçuk senede azl olunmuş.

Def‘aten Kırım Giray Han

Bin yüz seksen ikide han olup Mesûd Giray’ı kalga ve Kaplan Giray’ı nûreddîn eylemiş Yelisavet kurbuna değin çapul idüp altı sene mürûrunda merhûm olmuş.

Devlet Giray Han bin Arslan Giray Han

Bin yüz seksen iki senesinde han olup Şehbâz Giray’ı kalga ve Mübârek Giray’ı nûreddîn eylemiş, bin yirmi dokuzda han olup Kırım ahâlîsinin el-Hâc Selim Giray Han evlâdından gayrı bizlere han olmaması husûsunda Devlet-i Osmanî’nin va‘di olduğın arz itmeleriyle dört ay mürûrunda azl olunmuş ilâ hâzihi.

Mukaddem Saâdet Giray Han bin el-Hâc Selim Giray

Bin yüz yirmi dokuzda Han olup Safâ Giray’ı kalga ve İslâm Giray’ı nûreddîn eylemiş bin yüz otuz üç senesinde Çerkes tarafına varup esîr olup avdet itmiş bin yüz otuz birde azl olunup Rumilî’ne râhî olmuş. Müddet-i hükûmeti dokuz sene.

Bengli Hiray Han bin el-Hac Selim Giray Han

Bin yüz otuz (vr. 17a) yedide han Selâmet Giray’ı kalga ve Sâlih Giray’ı nûreddîn eylemiş. Bağçesaray’ında Salacıkbaşı nâm mahalde sarâylar binâ itdirmiş, bin yüz kırk üçde azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti altı sene.

Def‘aten Kaplan Giray Han

Bin yüz kırk üçde han olup Adil Giray’ı kalga ve Hacı Giray’ı nûreddîn eylemiş bin yüz kırk sekiz senesi Kırım’a Devlet-i Rusiyye askeri geldiğinde Kara Yılka’da karşı varup mukâtele olundukda iktidârı olmayup Han bozulup Or’a gelüp Or’da dahi bozulup firâr idüp ardlarından asker düşüp Gözleve’yi ve Bağçesaray’ı ve Akmescid’i yakup doksan dört gün Kırım içinde durup avdetinde Or Kal’asını yakup gitmiş sene-i mezkûrda Han dahi azl olunmuş. Müddet-i hükûmeti altı sene.

Feth Giray Han bin Devlet Giray Han

Bin yüz kırk dokuzda han olup Arslan Giray'ı kalga ve Mahmud Giray'ı nûreddîn eylemiş Karasu'da iskân eyleyüp kışın Parşpol (?) nâm mahalden geçüp çapul idüp muğtenim olmuş, bin yüz elli târihinde şöretli Galitsin hazretleri askeriyle gelüp Üç Oba nâm mahalden mürûr idüp Karasu'ya değin gâret idüp avdet eylemiş. Müddet-i hükûmeti bir sene.

Benli Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

Bin yüz ellide han olup birâderi Selâmet Giray'ı kalga ve Sâlih Giray'ı nûreddîn eylemiş sene-i mezkûrda Devlet-i Rusiyye askeri gelüp Han askerini bozup Or Kal'ası'nı zabt idüp avdet eylemiş bin yüz elli iki(vr. 17b)de han olmuş. Müddet-i hükûmeti iki sene.

Selâmet Giray Han bin el-Hâc Selim Giray Han

[...] kalga ve nûreddîn eyleyüp bir sene mürûrunda azl olunmuş. İlâ hâzihî

Kaplan Giray Han bin Selim Giray Han

Bin yüz seksen üç senesi han olup kalgası İslâm Giray'ı ve nûreddin Baht Giray'ı eyleyüp on ay mürûrunda azl olunmuş.

Def'a-yı Sâniye Selim Giray Han

Bin yüz seksen dört senesi han olup Mehmed Giray'ı kalga ve Kırım Giray'ı nûreddîn eyleyüp on ay mürûrunda Devlet-i Rusiyye askeri Kırım'ı alduğunda Rumili'ne râhî olmuş.

Sahip Giray Han bin Ahmed Giray Sultân

Bin yüz seksen beş senesi han olup Şahin Giray'ı kalga Bahadır Giray'ı nûreddîn eyleyüp bin yüz doksan sekiz senesi 'azl olunmuş.

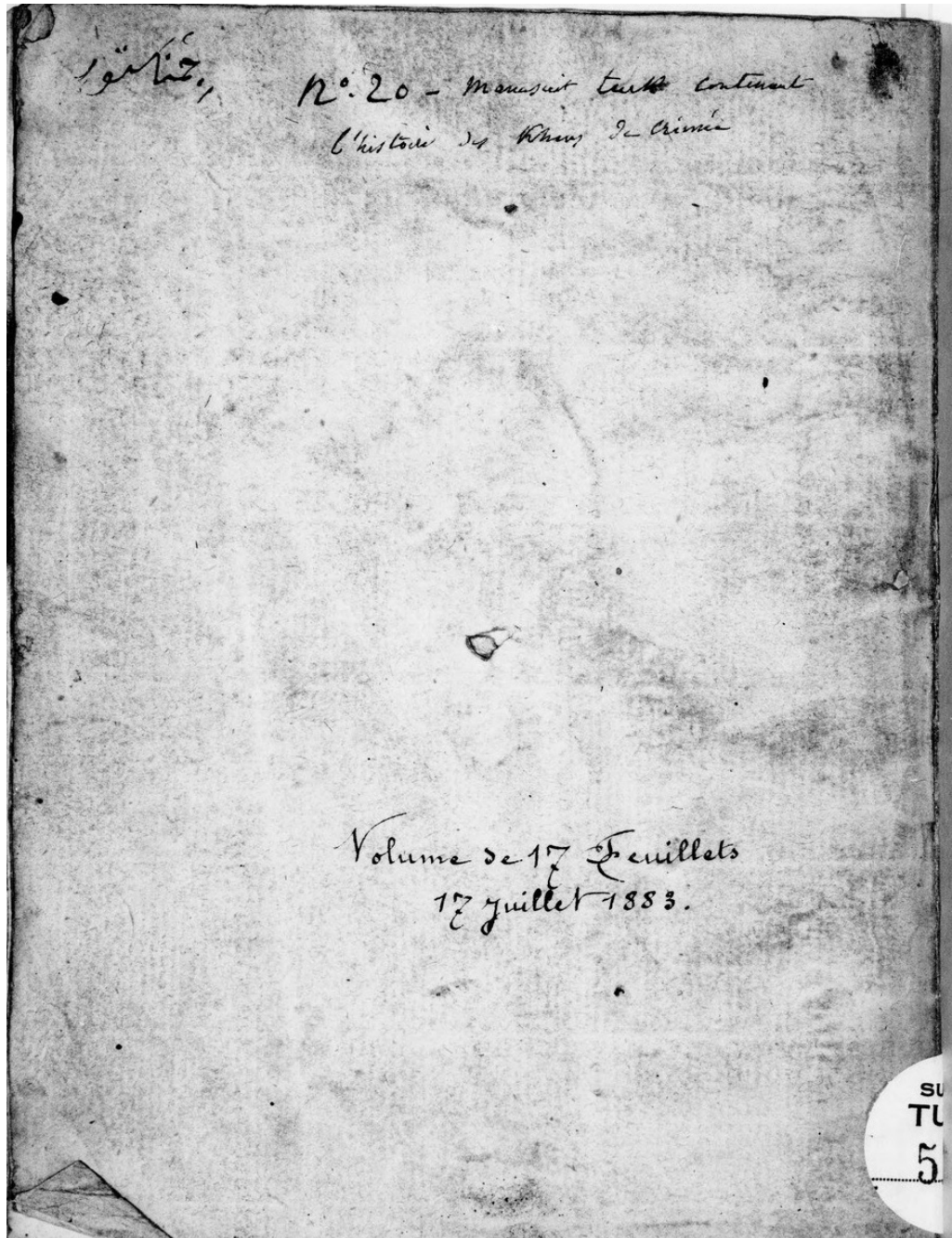
Def'a-yı Sâniye Devlet Giray Han

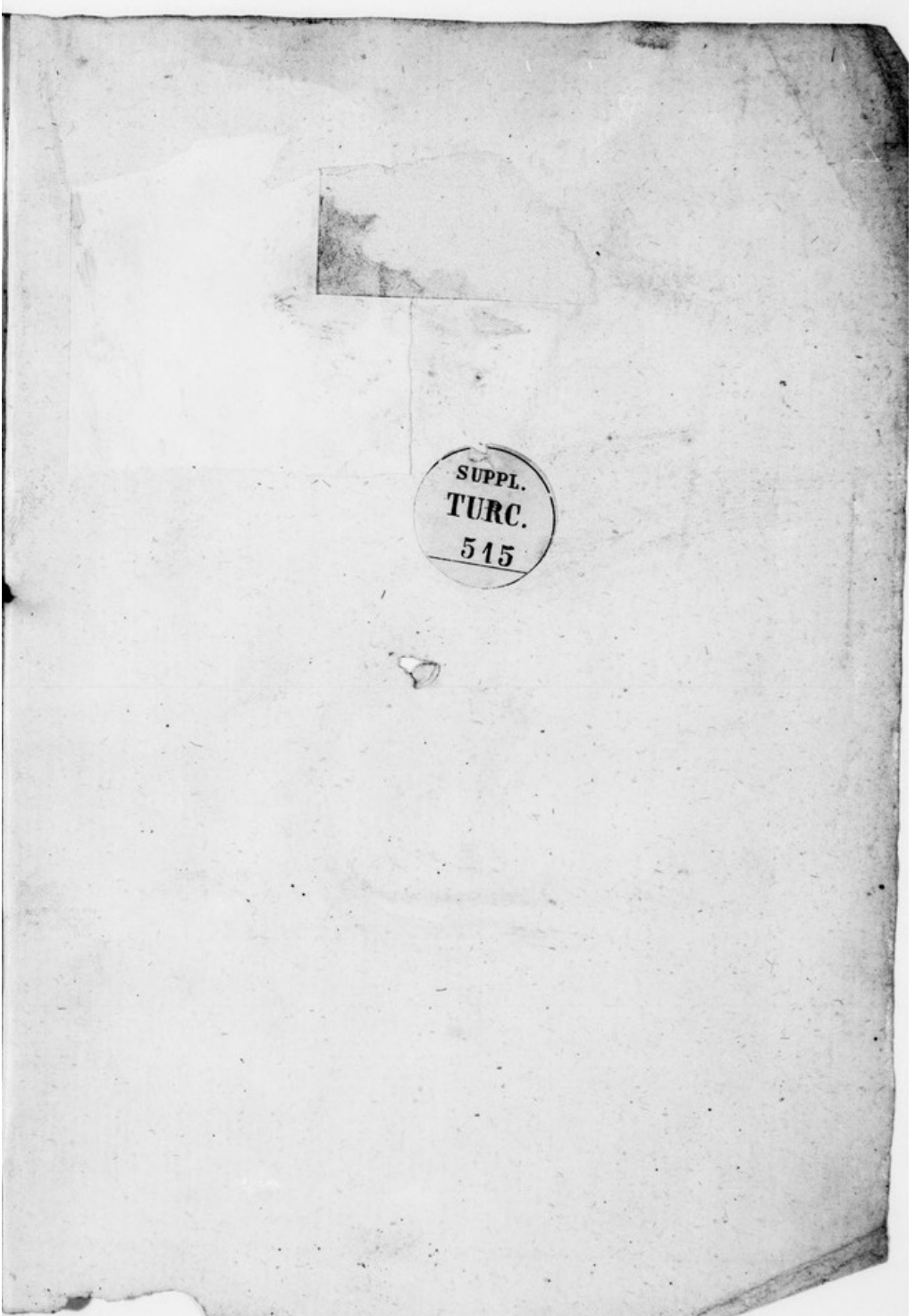
Bin yüz seksen dokuz senesi han olup Şehbâz Giray'ı kalga Mübârek Giray'ı nûreddîn eylemiş, bin yüz doksan bir senesi azl olunup Rumili'ne râhî olmuş.

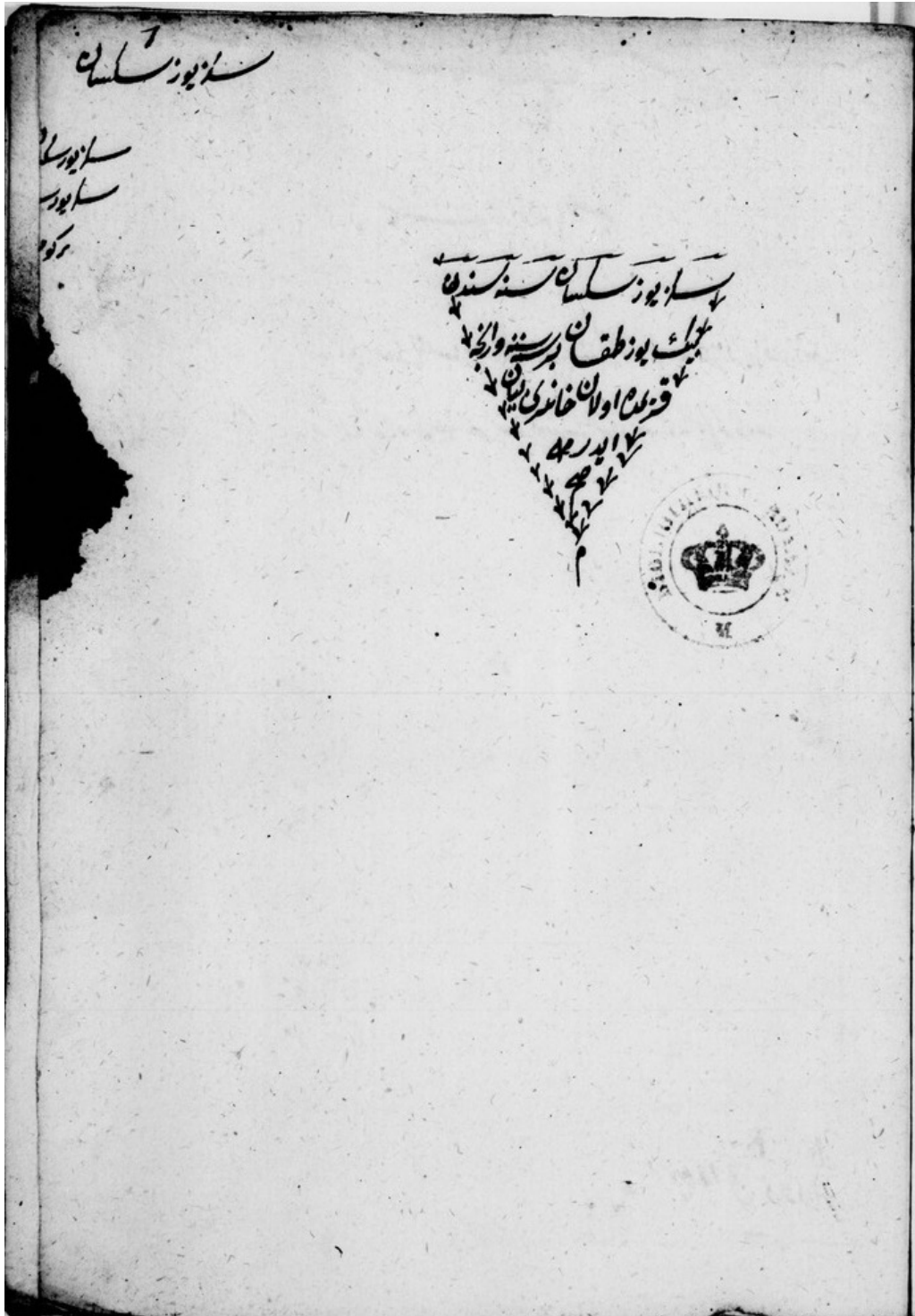
Şahin Giray Han bin Ahmed Giray Sultân

Bin yüz doksan bir senesi han olup yedi sene mürûrunda 'uzlet-i nefis deyü Taman tarafına râhî olmuş.

Ek 1. Anonim Kırım Tarihi tıpkıbasım

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سازموز سلسله سنه کد بک اهدا پاشا کفر و مانلوب قلعه لر بینه فتح و تسخیر
ایله ایدر کتیم مانلوب قلعه سنه و ندرت الزده اسیر اولان ایملر کرائی حال

R. B. 2
4595.31487

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بیکه کرای خان بن حاجی کرای خان رضوان الله تعالی علیه اجمعین
 شاهزاده زسلان سنه ۱۰۰۰ کعبه کعبه و ماکتوب قلعه لرین فتح و تسخیر
 ایله کند ماکتوب قلعه سنه و نذات الله اسیر اولنا بیکه کرای خان باشای مذکورک
 ایله دو سنه استانبول کوردکنگ درون قریب قنار کیزدن ناشه اهله قریب
 اتعا قریب آدم کوردوب عزم و بیکه کرای خان اولسنی رجا ایله کیزد بو شهر
 ایله قریب قرار داده اولدقن صلاه قریب خان ایوب فتح و علم و مهتر احکام ایوب
 ارسال ایله مذکور شهر بوزدر اوله خلاف شهر بری بریزه ایله دفعی ایر
 قریب ایله یوم و تانیها امورده بری بریزه معاونت اوزره اولوب دو ششیزدن انتقام
 و تانک سنه صلاه خان اولان سنه و سنه صلاه اولان بیعت ایوب عزل
 و نصب قریب نوبادش حضرت الله اولسون و رابن کعبه و ماکتوب جو ارزده
 اولان خلفه لفر قضایه و امشاری عثمان نونج اولوب قریب خانری اکا قار شمشق
 و عثمانو پادشاهی دفعی خان سنه طوقتمیق اوزره بو منوال اوزره بیعت ایوب
 قریب کلدن صلاه و له هدی معنا سنه کرای نام اوغلی قلعای ایوب اولت قول
 تعیین ایوب و قراجودن آرمین و بارین و قیاق اصول قول و
 شریک اولان امریکه قریب اولمقا اوزره ترتیب ایوب سکرانارا یله سابق
 قریب خان اولوب قرار ایله سید احمد خانک اولیل جاننده اولان تحت ایله حکم
 دار لقی اولمقا طیب و ربط ایله کون راجی اولمقا تحت ایلی قریب خان قریب
 مرتضی سلطان بولده بیکه کرای خان مصداقت ایوب سید احمد خان بوز جور
 سیزک خند قلعه بولن جهم دیوسو بیدی اگر امنه نایز اولوب برکون صفای جا
 جام اشناسی سترن اظهار ایوب جاسوس اولدغنی اقرار ایدیکه بلافاصله

880

+ inauguration

+ signature de Sucuk

حسن ایته اوب استخال اوزره اولدی و کهن تخت خان بوندرک تو جه مندن
 خیریه لغزه اهر و میال و جمیع اموالنه نهد اولدی صومعه بیانی محمد بن قویوب سید احمد
 خان مسافر اولان ایله قریشو ایوب و ادیکو اوغلانلارن همای بکک و شی نوغانی مسکنی
 قفا و ارا و لوب بکلی کرای خان و قلفای محمد کرای سبطا و مسافر قریم ایله جیکه سباشت
 ایله و ب طاقات کتور میوب بکلی کرای خان و شی زعفرار اولغابن مغلوب با فرار ایله
 و سید احمد خان اولدیرنه دو ششوب بکلی کرای خان قریم ایچینه واقع قرقر نام حصار ده
 قرار ایله سید احمد خان بوزلان مسافر قریم و کتورنه دو ششوب غارت ایدرک قریم
 ایچینه و اخرا و کوب اولدیرن قریمک بلاد مشهوره کسندن صانغان حصارین کتورنه
 ایله ب انچه اهره ایله اول شهر بیک احوال ایله حصارل می فط کسند زباده اهتمام
 لر دن آخر سید احمد خان بوس اولوب جیل کسند و شترک اهر قلمی فط با آدم کوندر
 اکراد کتور ایله قلمه تسلیم ایله سلا اهر و میال و جمیع اموال لر ایله ایله غن و امانده اولور سینه
 و نیو میال فاجره لر ایله نام کوندر کتور قلمه اهر بینه اعدا ایله و ب مفتح اولدیر قلمه
 قویوب سنی آجد لر اهر و میال طویوب احوالین قتل و شاهی خراب ایله و اموال
 و عیالین ایله کتورن مکره کتور قلمه سنی نسیره مراد ایله کتور طایفه اولدیر قاسم پا
 شایه اطراف و کتیبه نسیره ایله دیو ایلی کوندر کتور پایه کتور کتور کند و رایه اولغابن
 کتورن اقدام بر کتور بر جانش قویوب و بیره اردنجه بر قاچ کتور حاضر ایلیوب خان کتور
 ایچس و اردنجه پاشایه کتور رالچی معنورینه دعوت ایلیوب او سالتق اوزره
 ایلیوب کتور خان کتور جک و هدیه لر بیز دیو کتور اشیا کتور کتور ب اکرانی اشنا کتور
 بر کتور کتور ب ایچره بر جانش چتوب ایلیوب معنورینه پاشایه کتور بنم است
 و ن فروجه ایله کتور اوچ کوندر پادشاه و سید احمد خان قریم ایله کتور می معلوم
 اولغابن و نغابن ایسار ایلیوب دیو قوری اشنا کتور بر قاچ کتور می معلوم ایله

سنه

۱۲

طبر بر اهد و غنچه پاید ز کور ابشته ده نام خاکری و اراخانک جملاب و بر وقت حاضر اولسون
 دیو جویب و بر و بر ایچین عودت ایله کنده سید احمد خان احوال نظر ایروب امکان اولدیغی ۷
 معلومی اولغابن اول محمدن عودت ایروب یوله رکست کن احوال و تاتاری غارت ایروب
 رجعت ایله کنه بیکر کرای خانک موسوی اولغله قرقله سندن خروچ ایروب امر ایچین
 مش بدک ه یارین او جانندن اولیا مرزا و نیچد لاور سردی خان قفا دار لغت ایروب سید
 احمد خان غلبه کنایه ایروب صفاده ایکن قریم عسکری غلبه ابریشوب غارت ایروب
 احوال و احوال ایستد اولوسید احمد خان مغلوبه وار ایروب عسکری تحت ایچا بنه کنه
 بیکر کرای خان انتقام جهاشت ایروب کرای عسکری تاتاری تحت ایله عزمیه ایله کنه قلعانی
 سلطان کنه و سید ایلیف را ایروب سید احمد خانک برادر لر بر اخطا ایلمهده مصافحه
 ایروب جکه جهاشت انا نسبه بیکر کرای خانک سارقیم ایلا ابریشوب سید احمد خانک
 ایروب تحت ایچا صاحبی قریم نظر ایروب سلطان بایز جردت بوغزانه سوغله و
 ایله و آغله قلم لرین نسبه ایله ایله عسکری تاتاری پادشاهت عادت یاردیمده بوغله
 کنه کوز لوه و بالقوه اسکلر زده سالیان تعیین اولوب بوغزان و ایوده سنه طرفین
 نهم طور کنه کنه و اوق قریم لر عیله اولوب یاله کویه توی اولوب خانک طبطنه کویب
 قریم خانکری جابندن یاله اغاسی نسب اولورق طبطنه ایله کوی قریم لر آنور و جرای
 شومنه فرمانده انقیاد ایله ایتد رشدر اور کجسته و فخر کماله نراه ذی کنه کنه ۷
 جلاله خان و قره کرمانا بلنقه لر بیا ایتد رشدر صلاحی نام محله برورد و بر بیکر
 بنا ایتد رشدر و سکر اوغلو اولش محمد کرای و جهاد کرای و کچو کرای و فتح
 کرای و بکاش کرای و جهاد کرای عدت حکومتی قریم برسنه سلاوی و زغان
 حیاتی بنه برسنه و محمد کرای بن بیکر کرای خان طوقر یوز لیکه برده خان اولوب
 قوزداشیه جهاد کرای ایتد رشدر و دیگر برادری کرای ایچا اسنانه برهن کوندر و ایتد رشدر

4

دولت عثمانیه رهن بودرگاه کند و وکاه قلعاسی و اوغلاکی لیسوا ایوب
 مضتم اولمشدر بر بعضی تکثیر ولایت ایچون عموما دین جان بنده اسکان ایدن قبا ئیل
 تاتاری کنت نقرضا خلق مراد بلا حاجی ترخان نسیب ایلیوب و نوقای طایفه سنی
 انقیاد لرند قرار ایتد رمل ایچون قریبتر ترجیح صورتی کویسته مکارا اهل قریم
 عودت نسیب اولوب اول تادوه خانک اوغلاکی غازی کرای و بابا کرای تامان
 سلطان نریک ایتیا مندن حاجی ترخان رعاسند رنجید ایتد کرای محمد کرای خان عرض
 اولدوق سلطان نره تنبیه و ایتیا مندن صاحب جرم اولدوه عقندن کهن کلد کتد
 طایفه نوقای سلطان نری دخی کند ولرینه اویدر و ب قریم عسکرین بلا رخصت خو
 دتدن نایتنه طایفه نوقای خان صفر تری سیزه نایلفه و عصیان ایتد اولان نریک عقندن
 کلاک لایزدر بو خصوص ساکاهین ققادر اولور د یو خان مشا رالیه ال ایوب
 طوقزی یوز بلرکی ساراسنه بی بر فر اکیچو ده ریش استغیان ماکمیت و ششم برزا
 و سایر لری اتفاق ایروب خان و قلعاسنی و باجکده مستقل ایتد ایدر ایوب
 موجود اولان احوال و تقو دینه یعنی ایروب ایدن جان بنده کتد بیرون قلع اهل
 جیسنه صحودن کتوب بنهان ایتد اوغلاکی غازی کرای و بابا کرای
 و اسلام کرای دست حکومت سکر کتد و دست همیونه ایسکرتنه بو
 قریم خلقی مسعودی اولمشد عودت ایتد کرای جرم رینه نام اولوب سلطان نره عادت
 تاتار اوزده تفری ایتد کونن غازی کرای اتفاق قریل خان ایروب و بابا کرای قلع ایدری
 و کهن اهل قریم مرحوم پد رندن بلا رخصت عودت ایدر کتد اهل کلاک باشنه اولوق
 دیو خوقا بروقت ایدر اخذ انتقام قیرنده اولور دیو غازی کرایک خاننی پادشاه
 اولور جهم علم اولور و هم شرط نهوده اولدوشه بنه اهل قریم قلمت خلی ایتدی
 برین خان نسیب اولدوق رجاسنی منضم عرض و اعلایین میر لوی شیرین نش

نه آسانه ارسال ايندرو مصلحت سا بقا آسانده ره اولان بلكه كراي خان اولموش
 سعادت كراي سلطان مزبور مشيت احوال اعلام ايروپ مشارك سلطان پاد
 شاهدين قديم خان اولموشى رجا ايلدوكن طوقوز يوز يازمى طوقوز سنه سعادت
 كراي خان اولوب سفينه ايلدو قديم مصلحت سعادت كراي خان
 ايلدو قديم اهل قديمك بعضى سعادت كراي و بعضى كراي سعادت كراي ايلدو
 ايك طرفن قاطعه اولموشى ايلدو قديمك اكا مئز قديمك ايلدو ايلدو قديمك
 غازيك باشه سعادت كراي كوجت اولموشى كراي قلعاه سعادت كراي خان اولموش
 او زره مصلحت ايلدو اوچ آي مرورنده بچه سرائنه كده كوكنه خانده انقياد ايلدو مصلحت ايلدو
 ايلدو او بركن مصلحت ايلدو سبارشه اولموشخان آد ملرندن بر بى قلعاه ايلدو
 اولدو و رب عقبنده بابا كراي دني تيم قديم اولدو درودت حكومتى كراي كراي خان ايلدو
 و مدت حيوته بلكه سنه بورد سعادت كراي خان قلعاه سمرينده و كراي قلعاه ايلدو خانينك
 دورست آي حكومتده مصلحت كراي خان ايلدو برادري اسلام كراي طوقوز ايلدو طوقوز
 كراي خان قانده حكومت حقيقى خانلقده و اسيله خاتمه بيشرنگ مصلحت ايلدو كراي خان مصلحت
 مصلحت اسلام كراي اولدو خانينك مصلحتى اولموش خانلقى اسلام كراي ايلدو قلعاه ايلدو
 كراي مصلحت طوقوز يوز او طوقوز سراسر مصلحت ايلدو سفينه ايلدو سانبه راجى او توپوشا
 مصلحت نظرده او توپوشا و ارمغانه التقات اولدو مدت حكومت طوقوز سنه اوچ
 آي و زمان حيوته قرق ايلدو اسلام كراي خان بن محمد كراي خان طوقوز يوز
 او طوقوز سراسر ايلدو خان او توپوشا برادر لرندن اوز بلكه كراي قلعاه ايلدو بر قى آي مصلحت
 ايلدو كراي ايلدو سانبه او توپوشا پادشاه طرفن كراي مصلحت ايلدو سانبه ايلدو
 ايلدو سانبه مصلحت ايلدو مصلحت طوقوز يوز بلكه بر سنه اولموش كراي خان
 مصلحت قزان خان ايلدو خان فوت ايلدو وارثه بولموش مصلحت قزان ايلدو سانبه مصلحت

5

حان زن بر سلطان رجا ایلی کویت برادر کی صاحب کرای و محمد کرای او غلو صفا کرای قران
 مکتبه کوندر مشن ایلی مذکور صاحب کرای بشناسند اندخ خانلق ایروپ و حج نهایی
 ایله خانلقن بر اقوب استانبول کلوب ملا الیوم پادشاهت سعادت خدمتین بولمق
 حیدر محمدی الیه اسلام کرایت عرضی پادشاه و اصل او یوسف مذکور اسلام کرای
 عزرا اولونوب صاحب کرای خان ایلیش تغلبانه خدمت حکومتی بشناسند
عری او طوز نسنه صاحب کرای خان بن بکلی کرای خان
 طوقوز یوز او طوز طوقوزده فریق خان ایروپ بسته الوف و مهمانری پادشاه
 فریسندن ارسال اولمق اوزده التمش عده طوب و بیله نوبی و اوچ
 یوز نوبی و جیبی ایله ارسال اولونوب درون فریق ماده اولان تخت خانیه
 جویس ایروپ اسلام کرای قلف ایلی فریق اولان قلف بر جامع و بر صدر بنا ایله
 و بقی سر ایله شهر ایتمک اوزده سر ایله چفته حمام و بر جامع و مکان و وضع ایله
 مشن اسلام کرای قلفینه فاسمته سالج اولغین خان مر قوجا
 وجود فریق ایتمک تزارکن اولدغدن خبردار اولغ کندی اتبایله فریق حاکمده فرار
 ایله کندی خان صاحب کرای منصف اولدغدن باقی بدت نام کندی ارسال ایله
 حیدر ایله اولدغ مشن بر برین ساد کرای خان او غلو احمد کرای قلف ایلیش اشبو احمد کرای
 سلطان دخی عقیق اسمته سالج اولغین این دخی ادرام ایروپ کندی او غلوزدن
 احسان کرای قلف ایلیش بولماستقل تام حال ایله و خلق نظام و بر ویرشده ایلیش اول
 زمانه دکیمن اصر قریم بر محمد اقامت اینیوب اکثر ایتم و جالیق و ادیل
 و عزک و قوجان و اوزکی تاما ان الصوبه تعبیر ایله کلکی مولدک
 کندی اوزده و کاه قوه کرای بدت طمش کندی و کاه ایچ و کندی اولوب دایما کویوب
 کندی لرایله صاحب کرای خان عرب لرین کندی و رب درون قریم صحر کندی

مقداری از حق تقسیم اینکله خانزاد و فرزندانش داد ایلدی و فرزندانش قلمه سنی موسیو
ایلیوب و ایک طرفتی دخی دریا به انقلها ایچون اور نقیبه اولان خندق ایچا دایلیک حالیا قزلبیل
ویشیه چکنز قغاله نایارک تنجه یازلان ملاح نام لر عشق رالیهک بر لیغند لندر
و حاجی قزخان یوزرچی خان غالب اولوب جمعیت برین ان ایوب بقینه السیف
اولان ساق و درجانی و اشیا یای و اولو ایلد فریم کتوب نایل اولدی طوقز یوز قرق
بش سینه سینه سلطان سلیمان پاشا بودان سفر لرنده بلنوب مطهر انعام اولوش
دینه طوقز یوز الا اوچ سینه یادوست همدان اکثرین سفر نغ غنای اعین کرکی تعیین و
ارسال ایوب و صاحب نام اولمش طوقز یوز الا لیدی سینه نوغای ریش لری ندر
ادیکه او غلام ندر علی میرزا نام متغلب مملکت قریبی غارت ایتک سودا سیله سوا
اولد یعنی خان مشا رالیهک مسوی اولغده حاضر بولنوب مرقومی بوزک بیکر کتوب
اولان مازندران شترین و بارین و آرقین و قباچاق امراسی دورت قزاق
دیکله نقیبه اولنور ایش خان مشا رالیهک چویت قبیله انبا و منعه امرالندن
اسلام کرایه قزاق اولان باق بکله خدمت معابله سنده انای حوض قبیله سن اعطای ایوب
ساقز لرندن ماز ایلدی خان مشا رالیهک بر کس طرفه عزیزینه اقتضا اینکله
کفه قور بندن مرور ایبرکن اتباع حایندن بری خان دعوت ایوب کفه قور بندن نظر
بچو سنه اندر و ج خانه کراچی ایشا سنه بر مقدار رعا یا کتوب سپاهیلری کتوب
ضمیمه و تقویر ایبرکن سپاهی کتوب ایلیوب بزه بو او نمک پادشاه ایشا
دیکن خان مشا رالیهک کفه فتحین طوب منزلندن طشه خدمت معابله سنه بزره
و بر لندر دیکله سپاهی ایبر اولان خصمه کفه ایمانه انفاق ایوب ساقا ایشا
ده ایکن خان مشا رالیهک سلطان سلیمان ایبر بلا کتوب نکلر ندر ناییش و زرا کتوب
اولوب بر قاق دفعه حاینک علی نایاوشاه افاده ایبر و کلرنده اصفا اولغده
شندن

اولنم غندن وزیر اعظم اولان رستم پاشا کله خلقلار اعیانلر خفیة مکتوب کوننر
 نایا خانن پادشاه خان دیو اعادة ایلر اکر احر مطهر اولور سیز دیو بوکامنا و فرستد
 دیو کفر ایمان سب ایلر اولان مخصوص فری کونن ترتیب ایلر ب کویا صاحب کرای خان
 کفر قلم سنی طبیب ایتمک قصد ایلر دخول اولاجق لر لرین قتیق ایلر دیو پادشاه
 اعلام ایلر اولان زاده قران حکمتدن خان اولان صفا کرای خان مرحوم اولور
 منصوره محمول قالمدر مرحوم اولغری بولان کرای ایلر مبارک کرای قریب بولنن قران
 اهلایری بولان کرای ایتمک خصم صند خان اعلام ایلر شد کورن سلطان زه خانن
 غنی اولغین انحرمان قلم سنه انری حسن ایتمک سابقا سعادتمندی خان ایلر کیرن
 دولت کرای پادشاهن پادشاه بیعت ایتمک فکره و خوش قران خاننغی دولت کرای
 اکیچون استانیه عرض ایلر کفر خلقلر اعلامنک عقبتن خاننک دخی عرضی و اصل اولیچ
 مذکور دولت کرای قریب خانن ایلر و صاحب کرای انزالسی خصم صند دخی اکر تحویل
 ایلر عرض و صاحب کرای خانن طمق اکیچون اولان اعلامنک مسوده صورت کورن و صاحب
 و نایا ج کس قبیل سنه سفر ایتمک اکیچون قران اربا ایلر خان صاحب کرای امر
 پادشاهیه انقیاد قلمنن اهلان کرای کیری بیک نایا کرای فرخون طنن سنه حفظ
 اکیچون ارسال ایلر ب کورن دخی بر مقدار عمل ایلر نایا او زربنده عزیمت ایلر
 خان جدید دولت کرای خان قران خاننغی نایا احرمانه کلوب و اندن سفینه ایلر کورن
 اسکندریه نزل ایلر طو فریوز ایلا کورن سنه باغی سیر ایند و نزل اولور انحرمانن
 بویس اولان سلطانن احران قریب بولنان امر دخی دولت کرای نایا اولور صاحب
 کرای خاننک قلمنن اهلان کرای اشد و بونرا ایلر قتال عزیمت ایتمک کورن ای نام محمد
 عسکری بر کورن اولور دولت کرای نایا اولغدر قلمنن اولان ایمان کرای سلطان قلمنن
 ایلر سلطان بزاری نام محمد فرار بو فر صاحب کرای خاننک مسوم اولور نایان اولور

دخی مسعودی اولغله عسکری واقعه کندی کندی قندهار باغداغ اولایلیجی پیرایله عسکری
 قندهار و اهل اولوق قلمه طایفه پادشاه عسکران تسلیم ایدوب کندی و سیه قلمه قندهار
 ده اقامت ایللیوب دیوهان فرغانه پادشاهی کونستورکنده کلس ایللیوب دولت کرای
 خان بولاک کرای سلطانه قندهار کونستورکده عسکران کوره قندهار دولت سلطانه اولان

طوقوز سنده در

دولت کرای خان بن مهاباد کرای سلطان طوقوز یوز ایل کرای
 سنده خان اولوب بولاک کرای سلطانه قندهار ایللیوب برسنه مرورندن عسکر
 خانیته خلافت بولغله مرقوم سلطان اعدم ایدوب برین کندی او غلوه احمد کرای قندهار
 ایلدر طوقوز یوز بیتش برین حاجی زخاندن سفیر ایدوب معتمد عورت ایدوب کندی شمشیر
 شمشیر او غلوه مقدر ایلدر ایشد کندی خان کورک فراری چای قالدغندن بالغور
 چکجهما نشت ایلدر کندی خانیته او غلوه قندهار احمد کرای و حاجی کرای و سایر بیتش
 سلطان و عسکران دخی امر او قراخلقدن چوق آدملری قوت اولوب انزاد قریب
 اولدغندن قریب قندهار بر قریب کندی او غلوه احمد کرای سلطان سفون قالدغند
 عار ایدوب بلار هفت بر مقدر کرای ایلدر بری طرفه عزیمت ایدوب انقا جهده انشا الله
 و امر او غلوه خان عسکران قوت حاصل اولوب بزرگترین عورت ایلدر مش بوغند
 معا بکسند کرای قندهار ایللیوب طوقوز یوز بیتش طوقوز دوشمده مقهور و ارب فرزند
 می فرده ایلدر دیو کرای ایلدر طوقوز یوز کرای برده اسلام کرای بلنقه بنا ایلدر مش
 طوقوز یوز کسین ایللیوب بوغدان ولایتی غارت ایلدر طوقوز یوز کرای ایلدر
 مطهر باغچسور ایلدر مرقوم اولمش دولت حکومت کیری ایلدر سنده دولت آدی مدت حیونته
 ایلدر برسنه کرای خان بن دولت کرای خان طوقوز یوز کرای
 ایلدر خان اولوب عسکران قندهار ایللیوب طوقوز یوز کرای ایلدر قندهار ایلدر

7

مرقومک معینت غازی کرای و سعادت کرای و جبار کرای و کران نامک سلطان کرای و قوشق
 قرق بیگ سلطان تارا ایچم خرمین ار سال ایلیوب عثمان پاشا بیگ اوزرینه
 مشردان خان اولان ارس خان عجم کرای زمین شردان عظیم جیب اوزره ایکن مقفا
 قندک و ردی کوی مذکورون سلطان تارا ایچم شوب عجم کرای بوز
 سرداری اولان ارس خان تارا ایچم شوب پاشا یز سلیم ایچم و کونع حضرت
 قتر ایچم اول مولکون قاچوب قورطان ارطوقدی خان و برقاچ عجم سلطان کرای
 کرای ایچم و عمال ابن نکرکز مقابل سنج پونا میل سنج او لک سنج بر صعب
 محمد حضرت قایدوب قزل پاشا کوندرینه حفظ و حراست اوزره اولد قترینه و نیز
 مسوی اولیچم تارا کرای بر مقدرین خان برادر ایچم اوزرینه کوندروب وارد
 قترینه مقابل ایچم ارس خان بیگ خرمین سنی و صعب ایچم بیگش قترینه
 و عورتی و جبار بیگ غارت و بر صعب او غلنه دخی اسیر ایچم و انده اول قزل پاشا
 اکثرین قتر ایچم ایچم بیگ بو لک دو لرینه و سایر غنائی نصیب جنت تارا اولمش
 او طره زرق بیگ عجم کرای بر صعب شهرزاده کوندرینه سردار ایچم شیمی
 قلمک کوب عثمان پاشا ایچم کون محافره لری جینت پاشا کرای تارا
 تیز ایچم ایچم ایچم کوندر و کونج جاونش عجم کرای دو شوب حضرت مکتوب و
 قفا اولد قترینه قتر جلیج بر اغوب کرای تارا قتر شوب کرای داباد نام قترینه
 راست کوب جنت ایچم و کونرین صکره عاقبت جنت ان ایچم کرای کوندر
 سترینه و تارا کرای دیور قابو طرفنه کرای لر عثمان پاشا کرای نخریه جی
 ایچم ایچم ایچم دیور قابو طرفنه کرای جوب سلطان نره ملاقه اولارق دیور قابو داخل
 اولد قترینه ذکر اولان عجم کرای قره باغ و معان جان بونع دیور ایچم پاشا
 مذکور عمارت کرای سلطان بر مقدر تارا کرای ایچم اوزرینه کوندر کونع حضرت

چشم کرای طهور ایدوب جهنگ ایدوب کوزن سلطان اسیرده مشوب تاتار عسکری بو
 ز لشکر ایوب عاده کرای سلطان بجز قتل ایش فلان سلطان تاتار باقی سلطان ایلد قریه
 عودت ایش عاده کرای قزاق اولدنی خان حضرت نعلیک اسمعی اولد قس اب
 سلطان قتل ایدوب نظیب خطرا کیم سعاده کرای سلطان اولد عهد نامه ایش
 انا خلف اسمی نورا الدین مرزا اولمغه نورا الدین سلطان دینلوب منصب جدید
 ایجاد ایش دفعه تأیید حال مشا را لیم بجم سفینه عامورا اولد قس او غلدر نعل
 مراد کرای ارسال بلیدوب کند و سه دولت اولد ولایتنه جا بول ایدوب عودت
 ایش دفعه تاتار طوقوز یوز کسایدی سندج کرای خان سلطان تاتار ایل
 بجم سفینه و ارمایه مامورا اولدوب ستمه مزبورده جازای لایق فرستد بجم سیر ایدن
 روانه لوب و ازا ق سنجانی بلی اولان محمد کوی اول بک مقدری تاتار عسکرین
 باش بوغ نصیب ایدوب کند و دن مقدم کوز کوب بتمش و دست کوز عقی تاتار
 و روم ایلد و کنگ پاستا سر و اولدی ایشا سندج خان ذی الشرف دخی ایشو
 پاستا یه مهی اولوب شمشاخی بططنه عجم عسکر ایلدو خان حرف تاب و توان اکلده
 ایکن اوزرینه سلطان تاتار ایلد خان و ارب اکثرین طقه شمش ایدر مش بعلم با کوز نام
 قصدده جمعیه اوزره اولان اوب باشان دفعه خان زاویه کوز کوب انزه دخی کی بشوق
 جوارگی ویرد مش خان ذکرت لک قزاق باشم غارت ایدوب عنایه دست
 رن اولش ایا حال بو مقدر خدمت ایلد اکتفا ایدوب زعمین شرو انج قالمق و بر ش
 قتلایه اختیار ایتیب بعضی عذر بهانه اعار ایدوب او غل غادر کرای بر اوب عودت
 ایلد و کسب بیخط بادشا اوج اولوب موتنه سب او لیکر حال حقت با عجم
 خاندن عقی نیدن برورد لردن ایکن سلطان جهنگلیه منتفی اولان نسبته مهور اولمغه
 بجم سفینه کنگ تکاسی بعلم بالفور و ارضه قس قتلانیمیب عودت و اکثر زمانه

عقی
 صبر ایشو

زمانه گفته در کائنات شکایت و جانب پادشاه عهد فرما اولدوق یوقسه ای عفا
 تو بکلندی یوزدیور فریضه پادشاهی اولمقد کف پادشاهی اولان غنی پادشاهی
 عهد کلمه ایچون فرما صادر اولوب مذکور پادشاهی اولان اشته طبطلم عمل آرز
 و هم قول باش احوال قصیر بولمکن بون دخی بر فایده عظیم طهور ایدر بو کور کارگاه
 صفا یوز عرض ایلیوب و عرض مظلوم پادشاهی اولدی یعنی کیم تکرار ابریم نیر و نه کور سینه
 دیو فرما اولمقد عفا پادشاهی تدبیر نه جمانه نه هینند خان شاریه فرید و اخرا و بو
 لغه فرین اسکی قریم نام محلیه عکس ایدر کف پادشاهی سنی صیفا دعوت ایدر
 پادشاهی دخی تدارک مذکور سی و خان ایدر و دن اولمقد کلمه کندن خان طهار عدوت
 ایدر کلمه تا ایدر کف قلمه سنی محاوره یه شروع ایدر کلمه قلفایه الب کرای سلطان
 دخی خاندان یوز چورب قلمه یوزار و پادشاهی یار دیمی اختیار ایلیوب پادشاهی کف بو سلطان
 شاریه خاندان و کور کرای خان عزلرد یوشیا یو اولد کور یا سلطان تارک توفیق کلمه
 پادشاهی اولور دیو اما فرود و احد اعتبار و اعتماد ایدر کلندن ایچ طرفدن جمله شروع اولمقد
 محاوره نر فرقی کور کور طوق یوز طوق ایچا سنه پادشاه عهد اسلام کرای
 خان ایدر قلمه پادشاهی خان مذکور معینه تعیین ایلیوب دو ناما ایچ کفیدر اخرا
 اولمقد امر ایشتر نیدن علی بله خان جدید کلمه جلد یا نند اولان عملی دخی اسلام
 کرای ذاهب اولمقد محمد کرای خان فضل کلمه سنه ادین نونایند و اخرا اولمقد نینله
 فراد ایلیوب قلمه نام محلیه و حمل اولد غنی کندر قلفایه اولان اب کرای خان جلد
 طرفندن کور ندر لار و حسبیه ایشوب محمد کرای خان و او غلو صفا کرای سلطان اولور
 مدت حکومتی یوز سنه اوچ ار مدت حیات ایلای کلمه
 اسم خان بن دولت کرای خان سلطان
 طوق یوز طوق ایچا سنه کرای خان اولوب خذمت عفا

بیسته الب کرا قلعاً و چهار کرایه نورالدین ایله راوی آرمور و رند محقق
 کرایه خانیز او غلو سعاد کرا سلطان عسکر نوغان ایله ظهور ایدوب اوچ سینه
 ولین اسلام کرا خان ایله جندرا ایدر شیخ سرایه طباطبایوب نقیبا نغان و اسلام
 کرا خان کله قلعه سنه داخدا اولوب اهل ایستانه اعلام ایله کله حد اعظم
 پاستا عسکر عثمانی ایله باغیزدنی و رفیع ایچون حاضر اولوب کله بکله کسی و قریب
 اهل ایسی دخی الصغیر ایدر در عزرا نام مخلص قتله مبارکت اولوب نوغان
 استی بر و اکه می نگر برنجی قتل اولوب سعاد کرا مغلوبا قرار ایتکلا اسلام
 کرا خان یز خان غنجه قرار ایدوش سعاد کرا بر او انزاعه قضا ایتیموب نوغان
 طایفه سی و تن فزاعنی قفا دار ایدوب یز عزیمه ایتدو کنه خانیک مسعود
 او بیجه قلعاً الب کرایه و نورالدین چهار کرایه کوندروب قتله بیشتر ترانج
 سعاد کرا ایله برادر چهار کرایه و نوغان بهادرک اکثر محقق اولوغلم
 سعاد کرا فرار ایدوب کرا سنه نوغان را اسنح اسکان ایدوب طوقز
 یوز طوقز طوقز سنه سه مردم اولمش نقیبا ناولا هکله قضا ایتکله
 و دست هیانه قرق سنه مذکوره قفا دار اولغرادیکو اولاد اولان بوندر
 قهار اوراق قمار منصور طوقز پیدیمان جمیع
 یز بیکلی او غلو بو قبیلر حد اسلام کرا خان بو موافق کورب دفع
 ایدوب مستقر اولقدن هکله چرکش جاننه سو ایدوب مغنم و سرو
 عودت ایتیموب بو غزان و یوده سنک خانه دخر سوز لر ایشتمک
 طوقز یوز طوقز الشیح پادشاه عثمانیدن اجازت سیز بو غزان ولایتیه غارت
 ایدیکر سلطان مراد مسعودی اولغرا غاره اولنان اموال و استروا
 خصوص فرمانه سعاد را اولوب خاا دخی استروا در ایشناسنده اکر خانه طوقز

طوقزیو زطق ایقده مرحوم اولشد رحمت حکومتی دور سنه ۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰
 خانزنی کرای خان بن دولت کرای خان ۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰
 طوقزیو زطق ایقده خان اولوب فتح کرای سلطان قفا و عا دکرار
 زاده بخت کرای نورالدین ایلیش طوقزیو زطق ایقده له محکمه سوزا
 غاب اولق حسیله سوزا تاره قلبق ایچون بر مقدار سوم و غیر
 اوزره مصالح اولوب عودت ایلیش طوقزیو زطق ایقده عازر خان
 سلطانا ریلنهر اوزیدل عبور و طولنهر کرای سبیل و زینه ایدرک راحت کلن
 نینجه کرایه مقابله و مقان ایدرک بدون سر حقیق واقعه صونق قلم سی
 قریب اوردور عثمانیه بر شویب یا نف صو اسن نزول ایدوب یا نف قلم سی
 فتحه تاناکرینک بر دی ایله ویره اولوب قشلاقم عودت ایلیوب اول
 ایشاده بو عدان ولایت عثمانیه عصیان بو لوق حسیله خان مذکور ایفان ایز
 انقیاد ایتدوش بیر سنه بدکلی خان مشا ریه صومبور قصیه سنه قشلا
 یوب و عسکری سکندریل سنجاقده قشلاوب دولت عثمانیه بیک
 اول ایشاده اولان محکمه بر دی ایله جوق اولش بیک ایلیش تاریخینک پاش ایله بو
 زوشوب قریب عودت ایله و کنتا کرای کرای سوزینه و ارماسه امر اولدوقده کنت
 وار میوب فتح کرایه ارسال ایلیوب قفا فتح کرای اجدار جوق خدمتده بو
 نوب مقبول خدمت اولقده سر کرای عازر زاده سنان پاش مهر وزدان
 نایر اولوب فتح کرای خانلق تکلیف ایتدک فتح کرای بو خدمتینه عازر کرای خانلق
 معم خان حضرت پاشا بزم اولق و بدم برینه بو یکدر دیو احتیاج ایلیوب زیاده ابرک
 اولقده باله و رقبه او عازر کرای خان و لک ضربین اشد کرای بلا تزد باله و دن
 سفینه یسوار اولوب اسلامبوله توجه ایتد و کنت باد مخالف ایلی سینه

و اجزا اول فرخ کران خان بخت کرای قلعها و برادر سلامت کرای نورالدین ایدو
 و غیره و بعد اثنا سنه ابراهیم پاشا وزیر اولوب سابقا اولان وزیر سپهان
 پاشا بخت راینه مخالفه ایچون غاز کران خان اولورسه عهده ایدو دیو پادشاه
 افاده ایلدیوب ایکی خاندانکی مقرر نامه کور ایدو رب جرس خندان اغایه تسلیم
 ایدوب اگر سله تاتارک میله غاز کران اولورسه مقرر نامه ویره سین و اگر فرخ
 کران زیاده میله ایدو رسه اینک مقرر نامه سین و یروب غاز کران دولت و حق
 ایدو سین دیو سبارش اولننن خندان اغا سفینه سوار اولوب کفیه خنده
 محتسب میلف یز ایلد سینجه و اصل اولدغنده غاز کران خان ایلد حقوق سابقه
 سی اولدغندن مقرر نامه سین تسلیم ایدو غاز کران خان کفیه عهده ایدو اطفا
 فرما و مخالف دعوسن اعلام ایدو فرخ کران خان دخی بر قطعه حفظ صیون ابراز
 ایدو مخالف نزا عند تاتار ایکی فرقه اولدو قتالجه باشدی ندر شرع مراجعت اقتضا
 ایچیک کفیه مفتی عبدالرزاق افندو دیمشک طورال عثمانندن بو آنه کلنجی حرم مملکت
 اولان منضبله طغرائه ایلد بطا اولد کلمه فرخ کران خان بخت الله که خط جو منجی
 بر امر منصف اولسه عمل اولدو ایدو دیو سولس یله بالجه تاتار غاز کران خان انقیاد
 ایدو مود فرخ کران خان استانیه کتد امر ایلد کفیه مزیمه ایدو نقشه ان نام
 محکم خان و داع ایچون کلوب عادتله اوزره خانیله اتکن اوچرکن مقدمات قلند
 سبارش اولدغده امر منصف اولد کور مزانش نام کتد قرب ایدو یکدشت
 لر دخی اورده اولدو مشر قلماسه اولان کتد ارضی اولدغده خانیله اتباعی او
 لر دشمه غاز کران خان عادت چکنیز کراجر ایدو فرخ کران اولدندن طوقه قنقر
 سلطانه اولدو قنقر فرخ کران ایلد جدت حکمی اوچر آنر بعد غاز کران
 خان سلامت کرای سلطان قلعها دولت کرای نورالدین ایلدیوب بر خصمه صده ۶

خصوصاً دولت کرایه مخالفه ظهور ایتمک قتل ایدوب او غلو توخطاشن کرایه
 نورالدین ایلش مقبول برادر لرذن شاهان کرایه سلطان جرس جانینه
 فرار و محمد کرایه نادولید فرار ایلش کنه قلفاسی سلامت کرایه حقی قتل خودن
 انادولید عبور ایلش حال مذکور توخطاشن کرایه او غلو سفر کرایه نورالدین ایلش
 اصحابه قریبدهن مطبخ مصرف دیوسن اول ایچیم عدم قیون و برش یوز نون توخطاشن
 معاویله نایله اخذ ایلش بر نوبت پادشاه مرفذن سفینه ما مورالین اظهار
 عذر ایدوب امتناع ایلدکنده خوف اوزرینه اولوب بکره جانینه غاز کرمان
 نام بنقله بنا ایتدوبه اما مذل حکمه اولمجه عزیمه ایدوب تروق قلعه سنه وار
 دوغنی مطعون اولمش خدمت حکومتی کسرسنه اولن آرد دفعه ثانیه ۷۵۵
 اول برسنه اوچ آرد مدت حیات ایلش سنه خان مذکور اولمزدن اقدم
 فریم خان لغی کنده او دیوموید اولمقد اوزره سلطان فرادین رجای ایدوب بنا علیه خط
 همایون صادر اولمش بنا علیه اولمش را بهیض فوت ایتدکن حکمه فریم اها
 یسنک اتفاقاً قریب توخطاشن کرایه نخته اجلاس ایتدوب فرما سابق اوزره
 خانلقه بیگ اولن سنه سنه خان او غلو توخطاشن کرایه خانلقه ایضا
 اولمقد اوزره استانبول مخصوص آدم ایدرضی ارسال ایلدو کفری سلطان مراد
 وعمر نیک اولن رجالات فوت اولوب عرض مذکور مقبول اولنمیوب توقفتن کرایه
 عدم قبوله مسعود اولمقد قریب استانبول کتبخ مرامله راهی اولدغنی اولن
 سنه سلامت کرایه خان بین دولت خان خان
 اولوب محمد کرایه قلفا شاهان کرایه نورالدین ایلش سلامت کرایه خان کنده
 سفینه ایلد قریب عورت و عزیمه ایدوب قلفایه محمد کرایه نوخطاشن کرایه قلم
 تمییز ایدوب اقصو نام مخلص توخطاشن کرایه و اهل اولوب بر مقدار جنده اولند
 قدن حکمه مرتوم توخطاشن کرایه و برادر کسفر کرایه قتل ایلش بیگ اولن یکر سنه

سنه سنه قلعه محمد کرایه خان محلی لفتح صاهر اولمغه خان مشارالیه اوزی دخی قلعه مباح
 شرت ایلد وکنه حسیوی اوکو. برادرش شاهین کرایه ایله اتفاق ایدوب خانیگت
 اوزرینه فرود ایدوب برقاچ دفعه معاندون حکمه محمد کرایه شاهین کرایه سلطان
 مغلوبا کس طرفه فرار ایتش بعد مرقومک برینه جانیگت کرایه قلعه دولت کرایه
 نورالدین ایلوب کندی و دخی بیدک اول طرفه فروده مرحوم اولش مدت حکومت
 برسنه دورت ای مدت حیاته الا ایلک سنه موت آکر بیدک اول طرفه
 سنه یه قلعه میره جانیگت کرایه خانلق بر جاسید برادر دولت کرایه سلطان استانبول
 ارسالیش و دخی هر کس فرار ایدن شاهین کرایه و برادر محمد کرایه کندی و برینه
 طایفه اولسده خانلق سبج فایده ایتیب سنه فروردیه ربیع الاول ده خانلق
 جانیگت کرایه فرار ایلوب دولت کرایه قلعه و عطفه کرایه نورالدین ایلش مذکور
 شاهین کرایه محمد کرایه خانلق کندی و برینه اولدغندن جمیع ایلدو که تا مار عسکله جانیگت
 کرایه ایلد بر دفعه صوباق بغر کرام محله و برکوه بقچه سیر ایلش محاصره ایدوب اهل
 قریه جانیگت کرایه اعانت ایتیب سلطان فرزندیم اوکو. شاهین کرایه فرار و محمد
 استانبول عزیمت ایلوب کلیتیه قریه عثمانی ملوب و شاهن معاهدت ایدوب قیامت
 عفو اولوب کفایت مقدار سالان اهل ایلد مذکورده اسکان ایلش جانیگت
 کرایه خان اختیار و فخذن حکمه پادشاه فخذن مأمور اولمغه او توز بیدک عسکر تا
 ایلد فخذن سفینه ایلد بو زمانه کجوب عثمانی ملو عسکرینه و اهل اولیوق خان جانیگت
 اذن ویر کلمه نچوان و اول سملده اولان بجه، قرا و بلدان تحریب ایدوب اون
 بیش بیدک اسیر و اگا کوره دو اب و مواشی کثیره اخراج ایدوب عنایم موفوره
 ایلد عثمانی ملو عسکرینه کندی جانیگت صواستق مملکت اوکو. ارد بیل اوزرینه عثمانی ملو عسکر
 برادر خان مشارالیه و اهل غنغ بوزلوب قریه عوفه ایلش بیدک او توز سنه سنه
 سلطان عثمان ایلد خونیا جکندن بر ابر اوکو. بسندیده خدمت ملو بولتو نام

نام و نشان صاحب اولش دیو توخ بر اولش بلا موجب بیگ او طوز ایگه سنی
 جماز را اولده عزرا اولوب جرمن سخنجی خواص تعیین اولوب نفی اولوش
 مدت حکومتی اون ایگه سنه ۲۰۰۰ دورت آئی ۲۰۰۰ ۲۰۰۰
 محمد کرای خان بن سعادت کرای خان ۲۰۰۰
 بیگ او طوز ایگه جماز را اولدو خان اولوب شاه عباس سنی یانده
 اولان شاهین کرای قلعایلیوب قصور آدم ایله مکتوب کوندر و
 دعوت ایلدو کند اصفهان دن قریه کلوب بر هفت سنه کرای عزرا
 اولوب دفعه تانید جانک کرای خان اولوب دو نیا ایله کفیه وصوله کند
 کرای شاهین کرای بلا سبب عزرا اولدو قریه کلوب طرش سنه چند
 وقتا له مبارت ایتدو کند سلطان منزه ام اولغین قبولان پاشا و جا
 نید کرای خان تخلص جان ایچون کفیه کیر و بترا خانک کرای ایله
 اولغوزره مصالحو اولوب کرای جانک کرای عودت ایدوب کالاول
 جرمن سخنجی منم فر اولمش مدت سلطنتی دفعه تانید ایگه سنه اوچ آکر
 محمد کرای خان اولوب نوغار قبیله سندن منصور مرزا ایگه
 مشهور پاشا و صاحب توخ اولان قانقور مرزا اقلر جان حوالی سنه
 سکن اولوب قریه خانقور اطاعت ایتدی کرای خان شاهین کرای سلطان
 سلطان ایدو اول طرفه ایگه ایلدو کند قانقور مرزا خیر دار اولوب شهر
 طوزون عبور ایلدوب شاهین کرای سلطان دفعی شهر عبور ایدوب
 وصوله اول طرفه اهلایسی دفعی قانقور پاشا یریم ایدوب شاهین
 کرای سلطان منزه ام اولوب بوی سیرینه کلچر اردو شوب بیگ او طوز ایگه
 ماه رمضان ایتدو سنه خان و سلطان حاوره ایدوب ماه عبور

بلا مخرجی کون خان جانیه غالب اولوب قانئور مرزا کف قلمه سنه فرار اید و اول
 بئش کون دن حکمه عسکرین نظام ویروب بیغی سیر ایند عزیز اید و بی محوره و معقا
 تدبیر اقدار منق قانئور مرزا بیک ایشه بار آرد عدل دن اکی بلیک ادم قتل او
 لند قون حکمه منقزم اولد قون دن سنه ایز بوره ماه شوالک او بیخی کون دن دفعه
 ثالثه جانیه کرا خان اولوب دولت کرا قفا و عطره کرا یوز الدین ایلویوب
 دوغما اید کفیه دهولته اصالی قریکله مسعودی اولی قف جانیه کرا یه اطاعت اید و
 محمد کرا کون و کتر اید او زرمه سنه فرار اید و ب و قریم خالق بز علی هیز اتمز
 محلی سیزه قفا دارا اولد دیو او زرمه اهلن اولان قرا قرا اید ایلکین
 سیمسی قرا مان طرش سنه کد کون جیند کرا خان قریم عسکر بی قرشو وار
 معاقله اید و ب فرار اید و کتبع قزاق عسکر بز لر الد اید و ب بیلد بلایه
 او غز انظر اولد دیو نو قنر اید اید اید اولد مشد دفعه اولاده برسنه
 ایلک آئی دفعه تا ایند او چ سنه طوق قزاق و بالتغلیب دولت اکر
 و زمان هیات قرق بش سنه مرقوم سلطان نردون بوزلوب
 عودت ایلشم بوم اطاعت دن خارج اولان منصور او غلو قبیله سنک جزاخی
 ترتیب اید و ب سنه مذکورده سلطان مرادک بغداده سفیر قریم عسکر
 قریم کرا کرا سلطان ارسا ایلویوب یاردیمی دکش دیو تحریک ایلشم عودت
 ایلد و کون دن له چا بول سنه مذکور سلطان ارسا ایلویوب مقنم اولمش
 و عودت اید و ب او زیدان عبور ایلرک بوز جزلوب بر معذار ضایع
 اولوب بر معذار عسکر دخی بریشوب غنیمت بیک اکثرین اخذ ایلشد
 دیو تحریک اولمش بیک الا برده خان مرصوم اولمش مدت حکومت
 دورت سنه و مدت هیات قرق سنه محمد کرای خان ایلشد

Syrian as early

شیر

سلامت کرای خان بیگ الا برده خان اولوب فتح کرای قفقا و غازی کرای نو
 اکتبر ایلیوب اولسنه ازاق سفینه بقاین اولسان عینی عینی عینی عینی عینی عینی
 فتحه سب اولوب مغنتی فریه عودت ایلمش و لکن بعضی تاتارلر له طرفه خا
 زندان رضه سیز جا بول ایروب فراری و کرکندان پادشاهلج مسعود اولغا
 صلح معیار اشد بولند بیگ ملک طبطه قادر دکلکون دپو عزال ایلمش ۴
 مرست حکومت اوچ کسنه سلام کرای خان بن سلامت کرای خان
 بیگ الا دوست سنی خان فریم کرای قفقا و غازی کرای نورالدین ایلمش بیگ
 الا بش سنه سنه غازی کرای ارسال ایلیوب مال روسیه ولایت غارت ایلمش
 چو کبیره سنی اطاعتن خارج ایکن انقیاد ایتروب طبط و ربط ایلمش مرست
 حکومت او ن سنه بشن آئی و مرست جهان الا سنه و قوت تانیسه
محمد کرای خان بن سلامت کرای خان بیگ التمش دوست سنه سنه
 خان اولوب غازی کرای قفقا و مرکه کرای نورالدین ایلمش بیگ التمش سنه سنه
 مجار سفینه و روب مال فریوان ایله عودت ایروب بیگ التمش طوقوز
 کتار مجار سفینه غایت دیون عودت ایلمش دیو کرای اولمش قاضل
 احمد پاشا ایو از سفینه ارسال و لند قره ملک تاتار ایله محمد کرای خانیگ
 و ارماسی ایچون سلطان محمد ناندن فرما صدد و رایوب خان مذکور و ارعاد
 اعتدال ایروب او عنوا احمد کرای تبیان ایروب محال عینی معصا فانتها بوهو
 سنه ساکن اولانوغای طایفه سیه محمد کرای خان اطهار عصبیا ایتمک پادش
 طرفدن استیذان ایتمک بیگ بیگ سنی اول جانبه عزیمه ایروب مزب
 طایفه نوغای بلت موجودلین جانبک کرای خان وضع اختیار ایتمک کلندن حکمه
 قفقا دولت کرای و اسلام کرای سلطانلری ملک تاتار ایله له سفینه ارسال

ایرود اول سزده منهنم اولوب اسلام کرای سلطانی انسانی کارزارده آید
دو شش بیک فرق دوت سنه سی عزال اولوب ردوسه یعنی اول شش مدت نماند
ده حکومت بیدار سنه عسایت کرای خان این عازری کرای خان بیدار فرق دوت
سنه سی خان اولوب عام کرای قلغا و سعادت کرای نورالدین الیبوب
قریه و صولت عجم سزین ما مور اولمغه ابرام تو جهی انشا سنه سابعاً ذکر اولنا
قانتور مرزادنی سلطانی خان بیک یا نغ اولوب ستود نام محله وارد قترن هن
لود خانقور مرزاد خان لایوز چه روپ اتباع و متعلقا تیله عودت ایروب افکار
عبور ایلمش خال مر قوتک و صقند کلک ایچون ایران سزین رجموع عزبور
رید اعدا نه عزیمه ایرک نهرن سوا هلت سکن اولان اوراق اولغو
قبیل سنی جمیع مو ایله قریه نظر ایروب سکی چوق اولمغان کفه احوالی ایر
بعض خصوص ایچون نزا علی اولمغه محافظ قلعه اولان بیک کی بجای قی زاده ایر
پاشایه و قاضی بلا حامد اخندر قتر ایروب افکار عزمیت ایروب و اصل
اولمغه قانتور مرزا و سایر ابناء منصور استاینه فرار ایروب سکردن
عودت ایرد کلر و جمله قبا حشرینه خان بر اقوب خال مذکور دخی مذبور لرین
مالرینه خارت ایرد و کما انشا سنه عزرا اولنا جف فبری سموی اولمغه قانتور
متعلق منصور قبیل لرین نش و رجال و اشیا اموالرینه قریه ادها ایچون
قلغا و نورالدین سلطانی تغییر ایروب کند و سی محافظه مملکه و خال جدید
ایر قتل مباشره ایچون قریه عزیمه ایرلمش عام کرای و سعادت کرای مأمور
اولمغری اوزره مذکور قبیل بیک احوالی و اشیا لرینه ایچون کوجو دکول عکره
منصور بیک لوزا دولت شاه و سلیمان شاه و اوراق نام مرزا الراتفاق ایرد و ایچ
سلطان و سایر اتباع بیدار فرق ایله سزده اولمغری بیک فرق

قرق یوردی سنه ۷۰۰ خان دخی عزل اولوب استانبول روان اولوب لدر الوصل
 قانتورمز بور ایله پادشاه حضور دنج بر بر یله قبا هند ییجه بیان ایله بیک خان بیک
 عذری معقول اولوب پادشاه اولدر قش مدت حکومت ایچک سنه
 مدت هیوت قرق دورت سنه ۷۰۲ و کرای خان بر سلامت کرای خان
 بیک قرق یوردی خان اولوب اسلام کرای قلفا و صفا کرای نور الدین ابلیوب
 قریب کله کینه نظاره سلطان کرای دولت روسیه طرفه جا بولیه تقیمین ایروب
 غارت و غارت ایله و کندن الشبه خصوص ایچون و سابق سفوف دعوت
 اولوب وار عداد غنڈان بیک پتیش الی سنه ۷۰۳ عزال اولوب استانبول کتیمه
 حوق ایروب قوموق جانینه فرار ایروب بیک کسن بکش سنه ۷۰۴ انده
 مرحوم اولش بیغی سر ایله بولیک حمای بناء ایندرمش بیغی سرای قرینج
 نولر نام مخلع سر ایله بناء ایندرمش و فتحه ناینده مدت حکومت اول ایچ
 سنه دورت آدی مدت حیات القش الی سنه عادل کرای خان بر
 دولت کرای سلطان بیک پتیش الی سنه ۷۰۵ خان اولوب
 عطفق قصور کی اولغز بکش سنه حکومت عزال اولوب روم انده و
 فانت ایله سیم کرای خان بر بهادر کرای خان بیک کسن
 بر سنه ۷۰۶ خان اولوب سلامت کرای قلفا و صفا کرای نور الدین ابلیوب قریب
 و اصل اولدر هر کس مکتبه نظامی ایچون اول جانبه عزیمه ایروب قبار قی قشقه
 سلطان محمدان قنجه قلعه سنی فتح ایچون بر دی امر اولغنه هر کس دعوت
 ایروب بیک کسن اوچ سنه ۷۰۷ عمل تار ایله قریب فرود ایروب عثمان
 اور و سنه کیدر کن قنجه قلعه قریب خازن قار شولر لدر عمل به جنگ ایروب
 بوزوب قلعه مزبوره و اصل اولوب فتحه سبب اولش تار عمل بیک قریب

مضائقه سے اولمغلیہ بوزدان ملک تہذیب و تمدن اور زور و عظمت اولوب اولمغلیہ
 یسندہ لغوی طایفہ سنک عثمانیہ عیسائی طہور ایتمکلی مزبور لری فریم سوس
 عثمانیہ نوپاد و شاصنف مرادی اولوب خانہ امراتکلیں بالحدیہ اموالیرا و زویہ عبور
 ایتدروب اسکان ایتد رمنش طائفہ مذکورک دایما حرفتہ و قطع و طریقتی
 طہور ایتمکلی مزبور لرون وطن ارزو سید فرار ایتد زہ ماسی اولمغلیہ تکرار
 محملہ نیک کالاور اسکان اولمش خاکنند و عزت راغب اولوب عرض و اعلام
 ایلد و کند رجاسی مقبول اولنیموب جہرین قلعہ سی تخلصہ تعین اولمان شکر
 معینہ مامور اولوب قلعہ فتح اولنما دیغی صدر اعظم قرہ مصطفی پاشا کند
 و نیک سیرک بیلک نقضانے خانہ اسناد ایتمکلی بیلک سلسلہ سکر لری
 ایچہ سنک عزال اولوب کفہ قشلا یوب سلسلہ طوف زودہ سفینہ ایلد استانیہ و
 حصار اولوق خان جدید لری رجاسیلد روسی بغی اولش مدت حکومت بیلک
 مراد کرای خان بن مبارک کرای سلطان بیلک سلطان
 سکردہ خان اولوب نقضانے کرای قلعہ سجاد کرای نورالدین ایلش فریم و
 صولت نجی سفینہ مامور اولوب بغی میسر اولمغلیہ مذکور قرہ مصطفی پاشا قبا
 حیت خانہ اسناد ایلدوب عرض ایتد بیلک طوقا دورت سنک سنک عزال
 اولوب بافرخان عثمانیہ بانولہ جوارنہ واقع صاریک لہ جنگلکنہ اقامت مامور
 اولمغلیہ بیلک بوزید بیلک آندہ اولمش مدت حکومت بیلک سنک اول آی
 و مدت حیات القرض طوقا سنک حاجی کرای خان بن فریم کرای سلطان
 بیلک طوقا دورت سنک سیم خان اولوب دولت کرای قلعہ و عظیم کرای
 نورالدین ایلش نجی سفینہ مامور اولمغلیہ سلسلہ ایلد و ارب سنج سنک
 عثمانیہ سلسلہ انہرام واقع اولوب سنجانی قالد و خدح حاجی کرای کند و سلسلہ

جند ایدوب عثمانی تونلر کسینجی قورقاروب العیش له عسکری بوجقا
 مصلحت استیلا قعدیلر کتته مهاده ایدوب اسمعیل کجوی فرینج مقابله و
 لکه ایدوب غالب اولوب کیرود و ندریشی بوج برمه ادر عسکریه نورالدین
 بودیم سفرینه تعیین ایدوب فریم کلمش بیگ طوقا بشده عزالونمش
 مدت حکومت برسنه و مدت حیات قرق برسنه
 و فرقه ناینه سلیم کرای خان بیگ طوقا بشده خان اولوب
 دولت قفقا و عطیه کرایه نورالدین ایلش مذ بوره فریم کلن شهر تونلر
 حفر تریله فرقه بیلمه نام محله محاربه ایدوب ایکنجی کوزه عورت ایندرش بیگ
 یوزسنه سیه انقرمانان عثمانی فوسلرینه واروب اول ایاده اسکوب قشلا
 نجه عسکرینه ارسال اولوب قیچاق نام محله کلنلی جمعیتنه مهاده ایدوب
 بوزوب حوسن نام قبطان اسیر ایلش مشاریه خانیک خدمت مقابله
 ادرینه دعوت اولوب پادشاه ایله کورشد کدن حکمه رجاء ایلش خانان
 یا قنق بولنق شریطه سکبان نام عسکر ایجا دایلمیه کورق بیلوق اولوق او
 و جو بایر اغنده الیش ادم اولوب قرق بیگ غرومش بهر سنه فرقه عثمانی
 نفسی ویرلک او زره ایجا دایلمش درخان مشاریه بیگ یوز برسنه کسی کور
 زاده مصطفی پاشا ایدر سفره مأمور اولوب بلغزاده وارنجه نجه دولت عسکر
 بلغزاده وارنجه طبط ایند و کتکند لک تخفیفی ایند سبب اولوب خدمت مق
 بلنه عثمانی پادشاهن درجاری بودر اولار جاسی بودر کم بنم نسلد غیر
 فریم خان اولاسا این و ثانیاً مکیه وارمیه کند و ایچون رخصته طلب ایلش مقبول
 اولوق کند و ارادتیله خانلق سعادت کرایه فراغت ایدوب مهور بولدن
 مکیه راهی اولوب اثنای راهده عرب بکلرینه کرم اینکل عادت اولوب

اولوب مذکور خاندان برو بو آنه کهنه نعيم اولان محله عثمانی کند و خزینه
 سندن سوخته صره ناميله و برکود و برود خود تندن هکمه سکوری
 خور بند قاضی کویه نام چغشکلکلی سلطان ایلمش مدت
 حکومتی بی سینه سعادتکرای خان بن اچاق سلیم کرای خان
 بیگت پوز ایلمش سنده سے خان اولوب دولت کرایه قلعاه فتح کرایه بود
 الدین ایلمش قلعاه سے ایلد اوزلا شمشیر با یاد اخی نام محله عزل ایدوب
 برادری جهان کرایه قلعاه ایلیوب کند و سه نجی سفینه مأمور اولمخه سنده
 مذکورده فریدون سلجوق اچ ایتدروب اخلاق مملکتکندن مرورن عمل
 یئتد رعایا اموالنه عشرتیه دکلمه سلجوقین طبعنه قادر اولما یوب و هم قریح
 سلجوق اوزلا شمشیر اجهایه فریم عرض ایلمه سیده و هم وقتنه عثمانی علیه
 بر شمشیر سیده بیگت پوز اوج سنده عزل اولوب ردوسه تقی اولنوش
 مدت حکومتی اول آئی و مدت هیات الابر سنده
 ۸۵ ۸۵ ۸۵ ۸۵ صفاکرای خان بن صفاکرای سلطان
 بیگت پوز اوجده خان اولوب قره دولت کرایه قلعاه و سنا ههین کرایه
 نورالدین ایلمش فریدون سلجوق ایدوب برکوک نام محله وارد غنم تاتار
 پوزلوب فرار ایلد و کنه طبعنه قادر اولمده یعنی ایچون عزرا اولوب ردوسه
 تقی اولنوش مدت حکومتی اول آئی و قوتنه مآنه اچاق سلیم کرای
 خان بیگت پوز دورنخ خان اولوب دولت کرایه قلعاه و سنا
 ههین کرایه نورالدین ایلمش بقچه سینه کلوب بیگت پوز بش سینه حاجی
 باشنه ماه ایلد کلوب اردل سفینه دعوت اینمکه سلجوق قریح ایلد اقلطانه
 و هوننخ بلغادی نجی سلجوقی حه ایتد و کده خیری کلوب سعادتکرای و کنت

وخت کرای نامان سلطانری ایل و ار سال ایلیوب عقبت کندی
 و کرد سنه عثمانی نوسلری عزیمه ایلیوب مقصدما خان ار سال ایلد و که
 عسکری مقصدیه شروع ایلد و کندی صدر اعظم ایلخان دخی بر شوب خانینلا
 غیر نیلنج عسکری منزهزم اولوب نهر صوابه عبور ایلد و کندی خان کندی
 عسکری عبور ایلد و بنگار نیلنج عسکری خانینک اوزرینه صیچم ایلد و کندی
 خان مذکور لری انهم ایلد و کندی عسکره سلطانری کوندر و ب اطرافجه جا
 بولم ایتدوشن خان مذکور بیک یوز التیدج بیت یوزیدبع سنه
 ننه دخی نیلنج سفیر بافرخان پادشاهی مأمور اولوب لغوش و نیش
 و بهلو قلعه لرینک فتحه سبب اولمش بیک یوز طه قرنجی سنه
 ادرین پادشاه دعوت ایلد و کندی کورش کون عسکره رجاسید ولی
 عهدی اولان قنغایه دولت کرایه خان ایندروب سلور قصبه
 قرین و واقع قانچ کویچ چمتکنده راحت نشین اولمش مدت
 حکومتی التی سنه دولت کرایه خان بن اچا ب سلیم کرایه خان
 بیک یوز اون خان اولوب سنه با کرایه قنقا و غازی کرایه نورالدین
 ایلش سنه مرورنخ عزل اولمش مدت حکومتی بش سنه
 وقته رابعه اچا ب سلیم کرایه خان بیک یوز اون بش سنه
 سے خان اولوب او غلامان غازی کرایه قنقا و قنلان کرایه نورالدین ایلش
 کند و سه بر سنه مرورنخ بقی سیر اینده مرحوم اولمش مدت حکومتی
 وقته رابعه بر سنه غازی کرایه خان بن اچا ب سلیم کرایه خان
 بیک یوز اون التیده خان اولوب قنلان کرایه قنقا و مقصد کرایه
 نورالدین ایلش و اسم صلی مختار له کما کندی اقرن ایلد و ب تار طایفه

طایفه سنی طبط و اعراض ایتمسید مصالحه شرطه رعایتند ان اعراض ایست
 دیو پادشاه عثمانی عزالایش مدت حکومتی یکسنة قیطان
 کرای خان بن ایلی سلیم خان بیگ بوذاون طوقزاسنة سے
 خان اولوب بیک کرایه قلفا و مقصد کرایه نورالدین ایلش دولت عثمانی
 نیدن رخصت الوب قبار علی طایفه سنک عسایانه دفع ایچون کف بیک
 بلیس مرتفعی باشیه دفعی کند و عسکر اید خان مذکورک معینتة مأثور او
 لوب خان دفعی قریم عسکرینه و آد آسکرینه و نوغای عسکرینه دفعی آلت
 بنجک نام مجرور او و غنم کند و نه هر کس عسکرینه با صد روب عسکرینه
 منزه م و پریشان اید و کندان باش کیشان اولدر دیو عزالایش مدت
 حکومتی یکسنة و قوت نایند دولت کرایه بیگ یوزیک برده خان
 اولوب بیک کرایه قلفا و مصفا کرایه نورالدین ایلش بیگ یوزیکمی اوچ
 تار بکنده شهر شاه معظم پتره پرویه حضرتی دولت عثمانیه اید چن
 ایچون مزیمه ایلد و کند قرق بیگ تانار عسکر اید بوغدان و لایتنغ قار شنه
 لایب ذخیره یولار نه کسب عثمانیه یادی چوق اولش بده بوغدان و لایتنغ
 عسایانه دفعی ایلد و کند عسکره قریم عودت ایدوب بیگ یوزیکمی دورت
 سنه سے اوغلو محمد کرای سلطنت قوبان سنه عسکر ایدوب و بر مقدر قریم
 عسکر دفعی قوشنوب بو زقدن عبور ایدوب لیتکو نام شهر واک جابو
 ایترو ب عودت ایلش مدت حکومتی یکسنة و قوت نایند
 قیطان کرای خان بیگ یوزیک برده بیگ خان اولوب بیک کرایه
 قلفا ایدوب و مصفا کرایه نورالدین ایلش قریم داخر اولدوقده و رادین
 یاردیم ایچون و ارعایه خانه امر اولنوب کند و وار میریوب عسکر تانار ایلد

تا تاریخ برادری سلامت کرایه ارسال ایلیوب عثمانی نوع اینده و اصل اولدوق
 و رادین او زینده و اودوق عثمانی نوع ایلید برابر بوز لوزن خان مذکور است اعداده
 طومر کی ایچو بیگ بوز زیکری سلسله سی قاضیه عزل اولنشن مؤخر مدت حکوم
 متع اوج سنه قره دولت کرای خان بن عادل کرای سلطان بیگ
 یوز الای ایلیوب خان اولوب عظیم کرای قلف و تقش کرای نورالدین ایلیوش قریب
 طومر بقی سر ایندع احواق اولان سر ایلی و بویک جامع مجر دابنا ایتر قری
 بیگ ایلی کیلیق تمام اولنشن بیگ یوز الای التیده عزرا اولنشن مدت حکومتی
 بش سنه سلیم کرای خان بن قبلان کرای خان بیگ بوز الای
 التیده خان اولوب شاهین کرای قلف و بهادر کرای نورالدین ایلیوش بیگ یوز
 التیش سنه عزرا اولنشن مدت حکومتی بش سنه ارسلان کرای
 خان بن دولت کرای خان بیگ بوز التیش برده خان اولوب سلیم
 کرای قلف قریب کرای نورالدین ایلیوش اور و باط قلم لرینه توایدوب اوچ
 او باوجو نغار و جو اش نام محله ده طابیلر و خاند قریب ایدر مش بقی سر ایند
 بر مدرس بنا ایتر مش کوز لوده و آق مسجده چشمه بنا ایتر مش
 و بقی سر ایند اولان خان سر ایند متصرف جانب غریبه بر سر ای بنا ایتر مش
 مدت حکومتی سنه حکیم کرای خان بن سعادت کرای
 خان بیگ بوز التیش طوقزده خان اولوب برادری دولت کرای
 قلف و مجر کرای نورالدین ایلیوش اوچ سنه مرور نغ عزل اولنشن ۵۵
 قریب کرای خان بن دولت کرای خان بیگ بوز التیش ایلی سنه
 خان اولوب حاجی کرای قلف و احمد کرای نورالدین ایلیوش بیگ بوز التیش اوچ
 سنه بقی سر ایند صلاجه نام محله مجر و سر ایلی بنا ایتر مش ان سنه

مرورنده عزرا اولغوش سلیم خان بن فتح کرای خان بیگ یوز
 بیگ سکرده خان اولوب قهرمان قلمی کرای نورالدین ایلش ایگلسنه
 مرورنده عزرا اولغوش دفعه ناکشه اسلام کرای خان بیگ یوز
 سنه بیگ خان اولوب اوغلو دوکت کرای قلمی ایلیوب سکسان ایگله کون مرو
 رنده مرحوم اولش مقصد کرای خان بن سلامت خان بیگ یوز
 سکسان برسنه بیگ خان اولوب اسلام کرای قلمی ایلیوب بره جفا سنه
 عزرا اولغوش دفعه قریم کرای خان بیگ یوز سکسان ایگله
 خان اولوب مسعود کرای قلمی و قبلا کرای نورالدین ایلش بیگ و
 قرینه و کین جا بور ایوب التی ای مرورنده مرحوم اولش ۵۵ ۵۵
 دوکت کرای خان بن اسلام کرای خان
 بیگ یوز سکسان ایگله سنه سنه خان اولوب شه بهار کرای
 قلمی مبارک کرای نورالدین ایلش بیگ یوزی طوقزده خان اولوب
 قریم احالی سک ایچ سلیم کرای خان اولاد نذر نیری بزره خان اوکسی
 خصمه صنده دولت عثمانی نیک و عدلی اولغوش عرض ایتمکله دوست ای
 مرورنده عزرا اولغوش التی
 مقدم سعادت کرای خان بن احاج سلیم کرای خان
 بیگ یوز یوزی طوقزده خان اولوب صفا کرای قلمی و اسلام کرای نورالدین
 ایلش بیگ یوز او طوز اوچ سنه سنه جو کسن طرفه واروب اسینه
 اولوب خودت ایتمش بیگ یوز او طوز برده عزرا اولوب روم ایله ر
 صقی اولش مدت حکومته طوقز سنه
 کرای خان بن احاج سلیم خان بیگ یوز او طوز بیره خان ۷

۱۷

بیدرہ خان سلامت کرایہ قنفا و حاجی کرایہ نور الدین ایلش بقیمہ سہ ایلش
صلاحت بائشہ نام محمدہ شہ ایلر باا بتر رش بیٹ یوز فرق اوچر عزال انیش

مدت حکومتی التی سنہ
دفعہ قبلان کرای خان

بیٹ یوز فرق اوچر خان اولوب عادل کرایہ قنفا و حاجی کرایہ
نور الدین ایلش بیٹ یوز فرق سکر سنہ سے قریم دولت روسیہ عسکری
کدو کتہ قرہ یلخادہ فارسو واروب مقانہ اولندرقہ اقتداری اولما یوب
خان بودلوب اورا کلوب اور دن دخی بودلوب فراریدوب اردلرند
سکر دوشوب کوزلوب و بقیمہ سہ ای واقسیہ ی یاقوب طفال دورت
گون قریم ایچنہ دورب عودتند اور قلم سنی بوضوب کتہ سنہ مذکورہ

خان دخی عزال اولنش مدت حکومتی التی سنہ
فتح کرای خان بن دولت کرای خان

بیٹ یوز فرق طوقزده خان اولوب اسلان کرایہ قنفا و عجم کرایہ نو
رالدین ایلش قرہ صوبہ اسکان ایلوب قشیں پارسش بول نام محمدل کچوب
چا بول ایدوب مفتنم اولش بیٹ یوزالایا تاریندہ شہرتو غنستان حفر ترکی
سکر بکلوب اوچا او بانام محمدل مرور ایدوب قرہ صوبہ دکیین غارت ایدو

عودت ایلش مدت حکومتی برسند

بغلی کرای خان
بیٹ یوز الیدرہ خان اولوب برادرکی سلامت کرایہ قنفا و حاجی کرایہ
نور الدین ایلش سنہ مذکورہ دولت روسیہ عسکری کلوب خان عسکرینہ
بوزوب اور قلم سنی طبط ایدوب عودت ایلش بیٹ یوزالایا ایک

۸۰ خان اولش مدت حکومتی ایکن سلامت کرای خان بن احمد سلیم کرای
 قفقاز نورالدین ایلیوب برسنه مورنغ عزل اولنش الماسا
 قبلاک کرای خان بن سلیم کرای خان
 بیگ پوزکسن اوچسنه سے خان اولوب قفقاز اسلام کرایه نورالدین
 کرایه ایلیوب اول آی مورنغ عزل اولنش
 ۸۰ دفعه تائینه سلیم کرای خان ۸۰
 بیگ پوزکسن دورتسنه سے خان اولوب کرایه قفقاز قریم کرایه نورالدین
 ایلیوب اول آی مورنغ دولت روسیه عسکری قریم الدغنه روم ایینه راجی
 اولش ۸۰ صاحب کرای خان بن احمد کرای سلطان ۸۰
 بیگ پوزکسن بشسنه سے خان اولوب شاهین کرایه قفقاز بهادر
 کرایه نورالدین ایلیوب بیگ پوزکسن طوقسنه سے عزلا اولنش ۸۰
 ۸۰ دفعه تائینه دولت کرای خان ۸۰
 بیگ پوزکسن طوقسنه سے خان اولوب شهباز کرایه قفقاز مبارک کرایه
 نورالدین ایلیوب بیگ پوزکسن برسنه سے عزل اولوب روم ایینه راجی
 ۸۰ اولنش ۸۰
 شاهین کرای خان بن احمد کرای سلطان ۸۰ ۸۰ ۸۰
 بیگ پوزکسن برسنه سے خان اولوب
 برسنه مورنغ عزل نشی
 دیو طان طرافنه راجی
 اولش

